

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2021. OKTÓBER | 77. ÉVF. 8. SZÁM

ÓVODA

OKTATÁSI
HIVATAL

Régebbi lapszámainkat, cikkeinket megtalálják a

folyoiratok.oh.gov.hu
weboldalon

OKTATÁSI
HIVATAL

Nem csak nevelni, tanítani is...

Szöveg: **Indri Dániel Janisz** főszerkesztő | Fotó: Dömölky Dániel

A bölömbika vadállat, vagy az eget szeli? Melyik a bal kamra és melyik a jobb pitvar a szívben? Melyek Naprendszerünk bolygói? Hogyan készítsünk ízletes salátákat? Máig élénken élnek bennem az emlékek, ahogyan Éva néni és Marika néni az óvodában meséltek nekünk a minket körülvevő világról.

Hiszen az óvoda feladata sem csak a nevelés. Egy jól felépített, színes tartalommal megtöltött foglalkozás veszi kezdetét mindennap a tízórai elfogyasztásával, vagy – ahogy a mi ovinkban történt – akár már elkészítésével is.

Sokszor sajnos méltatlanul háttérbe szorul az óvodai nevelés a köznevelés rendszerén belül, holott ez a legfontosabb alapozó időszak a gyermekek életében. Egy-egy érdekes ténnyel, témával fel tudjuk kelteni az érdeklődésüket, melyek akár egy életre szóló indítást is jelenthetnek később – a pályaválasztás során is.

Címlapunkon egy nem mindennapi óvodapedagógust mutatunk be; *Maruzs Jánosnét* több mint 40 éve nap mint nap gyerekzsivaj veszi körül, hiszen a második kerületi Százszorszép Óvoda intézményvezetője. Mellette két fiatal óvodapedagógus gondolatait is megismerhetik: *Vágóné Ugró Szilvia* és *Bús Anikó* meséltek lapunknak élményeikről.

Egy igazán gondolatébresztő interjút is olvashatnak az Apor Vilmos Katolikus Főiskola hallgatójával, *Rákóczi Barbarával*, aki az idei OTDK-n 2. helyezést ért el, kutatásának középpontjában a csecsemő-, kisgyermek- és óvodáskorban elengedhetetlen zenei fejlesztés áll. Egy nagyon fontos kezdeményezésre is szeretném felhívni figyelmüket: a külföldi mintára Magyarországon is életre keltett MESE-hősök kampány keretében az óvodások és kisiskolások játékos kalandok során tanulhatják meg, hogyan nyújthatnak segítséget, ha valaki a környezetükben stroke-ot kap. Ez a tudás valóban fontos, életet menthet, így mindenkit buzdítanék a programhoz való csatlakozásra!

A fentiekhez hasonlóan fontos népi kultúránk ápolása is. Az óvodai fejlesztésbe is könnyedén beilleszthető *Így tedd rá!* programról *Balatoni Kata* néptáncpedagógust kérdeztük.

Az iskolakezdéssel párhuzamosan számos konferencia közül válogathatnak a pedagógusok. Amennyiben kihagyták volna ezeket az eseményeket, *Aktuális* rovatunkban olvashatnak a Pedagógus Expóról, illetve két, határon túl megrendezett konferenciáról; emellett az Erasmus+ program Nívódíjas iskoláit is megismerhetik. A pótjelentkezési időszak lezárultával visszatekintünk az idei felsőoktatási felvételi eljárásra; a számok értelmezésében *Pethő Judit*, az Oktatási Hivatal fősztályvezetője sietetet segítségünkre.

Helytörténeti kitekintő című rovatunkban ezúttal Pécsről és a Pécs8 programról *Bánkuti Gábor* mesélt lapunknak. *Oktatás-nevelés* rovatunkon belül új alrovatot indítunk *Érettségi változások* címmel, melyben a kötelező érettségi tárgyakon keresztül vizsgáljuk, hogy a 2024-es vizsgaidőszaktól kezdve milyen változásokra érdemes felkészülni, kezdve a történelem tantárggyal. Az Arany János Kollégiumi Programban részt vevő egyik iskola jó gyakorlatát is bemutatjuk; *Molnár Anett* pszichológust az iskolai átmenetekről kérdeztük, *Van új a NAT alatt* rovatunkban pedig ezúttal *dr. Csapodi Csaba* tananyagfejlesztővel beszélgettünk a matematika tantárgyat érintő változásokról.

Lapszámunkhoz kellemes időtöltést kívánok!

Új Köznevelés magazin

Alapító: Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kiadó: Oktatási Hivatal (OH)

Felelős kiadó: Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal megbízott elnöke

Felelős szerkesztő: Kamp Alfréd
főosztályvezető

Főszerkesztő: Indri Dániel Janisz

Szerkesztő: Karkó Ádám, Németh Gábor

Szerkesztőbizottsági tagok: Kaposi József,
Ötvös Zoltán

Olvasószerkesztő: Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő: Pattantyus Gergely

Hirdetés: koznevelas@oh.gov.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk:

koznevelas@oh.gov.hu

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

E-mail: koznevelas@oh.gov.hu

Honlap: folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelas

Layout-tervek: Salt Communications Kft.

Címloldal fotó: Indri Dániel Janisz

Fotók: Shutterstock.com

ISSN 2064-0625

Terjedelem: 3 ív

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Indri Dániel Janisz: Nem csak nevelni, tanítani is...

AKTUÁLIS

- 3 A Pedagógus Expón jártunk
- 5 Közös projektzáró szakmai napot tartott az Oktatási Hivatal és a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége
- 6 Az Erasmus+ program eredményeit ünnepelték Budapesten
- 8 Magyar iskolák országos tanévnyitó ünnepsége Erdélyben
- 9 A 2021-es felsőoktatási felvételi eljárásról – interjú **Pethő Judittal**, az Oktatási Hivatal főosztályvezetőjével

OKTATÁS-NEVELÉS

VAN ÚJ A NAT ALATT

- 11 **Matematika:** A megértés a tevékenykedtetés során szerzett gazdag tapasztalatokra épüljön – interjú **Csapodi Csaba** tananyagfejlesztővel

14 ÉRETTSÉGI VÁLTOZÁSOK > Történelem

- 16 Jó gyakorlatok az Arany János Kollégiumi Programban (3. rész)

LÉLEKBÚVÁR

- 18 Fokozatosság, biztonság és emocionális támasz – interjú **Molnár Anett** pszichológussal

A HÓNAP TÉMÁJA: ÓVODA

- 22 Az utolsó tégláig mindenhez fűződnek emlékeim – interjú **Maruzs Jánosné** óvodapedagógussal
- 28 Pályakezdő óvodapedagógusok – interjú **Vágóné Ugró Szilviával** és **Bús Anikóval**
- 31 Nem kell zenészcsaládba születni ahhoz, hogy szerethessük a zenét – interjú **Rákóczi Barbara** pedagógushallgatóval
- 34 MESE-hősökkel a stroke ellen
- 39 A saját kulturális tőkénkből építkezünk – interjú **Balatoni Katával** az Így tedd rá! Programról

A MI VILÁGUNK

HELYTÖRTÉNETI KITEKINTŐ

- 42 Pécs: Túllépni az ismeretterjesztés hagyományos sémáin
- 44 Kulturális ajánló
- 46 Évfordulók
- 47 Iránytű
- 48 Pályázatok

A pedagógia élményszerű, a mese elengedhetetlen – sokszínű szakmaiság egy helyen

A Pedagógus Expón jártunk

Szeptember 25-én rendezték meg negyedik alkalommal a Pedagógus Expót a Budapest Kongresszusi Központban. Az ország legnagyobb pedagógiai rendezvényén nagyszerű és hiánypótló plenáris előadásokon vehettek részt az érdeklődők, ugyanakkor a rendezvény sokszínűségét a főelőadások mellett megannyi workshop és kerekasztal-beszélgetés is támogatta, ahol a pedagógusok mind praktikákkal, mind újszerűséggel és kreatív ötletekkel bővíthették ismereteiket.

Szöveg: **Karkó Ádám** | Fotó: Papp Kornél

A rendezvényt megnyitó beszédben elhangzott, hogy a program létrejött a magyar kulturális hagyományok szeretné támogatni. A megnyitó zenekar, a *Kláriskok* dalait és az *Így tedd rá* program táncprodukcióját *Balatoni Kata* főszervező annyira közösségivé tette, hogy a részt vevő pedagógusokat felhívta a színpadra, akik közösen járták a táncot a gyerekekkel, ezzel is közelebb hozva a társadalmi-kulturális összetartozás alapélményét. Ez az alapélmény pedig átívelt az egész napos rendezvényen.

Az első előadást *Pál Feri* atya, római katolikus pap és mentálhigiénés szakember tartotta *ÉN, MI, MINDENKI. Az önmegvalósítás lehetőségei* címmel. Előadásában többek között arról beszélt, hogy az önmegvalósításnak három dimenziója van, ahogyan azt a cím is sugallja. Performanszélményű előadásában segítette megértetni a hallgatósággal, hogy az ember számára szükség van az együttlétre, az együttérzésre, az együttműködésre és egymás kölcsönös segítésére. „Egyensúlyt kell létrehozni a három dimenzió között” – hangoztatta az atya. „A három dimenzió nem a jó és a rossz harca: ez egy értékkonfliktus. Az önmegvalósításnak három módja van: az önkifejezés, önérvényesítés; az önatadás; az önfelülmúlás. „Még megoldhatatlan problémákkal is képesek vagyunk jól élni, ha jól bánunk egymással” – fejezte be gondolatmenetét *Pál Feri*.

Ezután a főszervező, *Balatoni Kata* kapott szót, és beszámolt az ún. Tulipános Programról (*Balatoni Katával készült interjúnkat lapszámunk 39–41. oldalán olvashatják*). A délelőtti plenáris előadások lezáró konferencia-előadását *Varga László*, a Soproni Egyetem

Benedek Elek Pedagógiai Karának dékánja tartotta meg *A pedagógia hősei* címmel.

Az Oktatási Hivatal is képviseltette magát a sokakat vonzó országos rendezvényen. A Hivatal munkatársai egyrészt külön standon fogadták az érdeklődőket, másrészt a délelőtti kerekasztal-beszélgetések között szerepelt *Kamp Alfréd*, az Oktatási Hivatal Tankönyvkiadási Koordinációs Főosztályának vezetője is. Előadása *Az Oktatási Hivatal tankönyv- és digitális tartalomfejlesztése* címet kapta. Bemutatójában nagy szerepet kaptak az utóbbi évek új digitális tartalmai. Elmondta, hogy kezdetben az 5–12. évfolyamok számára terveztek okostankönyvi tananyagokat fejleszteni, ám most már alsós évfolyamokra is elérhetőek digitális tartalmak a Nemzeti Köznevelési Portálon, az elmúlt egy évben pedig gőzerővel dolgoznak azon, hogy minden tananyagegység tovább bővüljön. A legnagyobb büszkeséggel az SNI-s tananyagréz létrehozása tölti el a főosztályvezetőt, ugyanis ez mondható a legnagyobb

Bagdy Emőke

innovációknak az elmúlt évek tapasztalata alapján. „A digitális tankönyv azzal támogathatja a papíralapú tankönyvet, hogy kibővítettük az online lehetőségeket szemléltetésszolgáltató médiaelemekkel (pl. 3D-animációk) és interaktív feladatokkal” – emelte ki Kamp Alfréd.

A délutáni plenáris előadásokat *Bajzáth Mária* neveléstudományi bölcse, mesepedagógus nyitotta meg, *Valami újat, valami újra – Népmesekincstár, mesepedagógia* címmel. A mesepedagógus arra buzdított mindenkit, hogy adjuk meg a saját válaszainkat az élet által feltett kérdésekre, amihez a mese elengedhetetlen, ugyanis elősegíti ezeket a kérdéseket a logikus megválaszolását, és a lehetőségek tárháza végtelen. Az előadás során a közönség meghallgathatott egy nyílt végű mesét a pedagógus szaválásában, amely a közönség – bizonyára – minden tagját mélyen megérintette, hiszen a mese végén mindenkinek – magában ugyan – válaszolnia kellett egy kérdésre: melyik lehetőséget választaná, és mit adna fel érte. Az előadás végén Bajzáth Mária mondókákat, dalokat kezdett énekelni és szavalni, amiket a közönség fejezett be –, ami azt is bizonyítja, hogy egy láthatatlan szál köti össze a társadalmat.

A plenáris ülések következő előadója *Vass Vilmos* egyetemi docens volt, előadásában *A motiváció új értelmezése* címmel a motiváló tényezők lehetőségének kihasználásáról beszélt.

Vass Vilmos készített egy mentimetert, ahol a motivációról kellett szófelhőt készítenie a közönségnek. Az első öt perc meghatározó a munkahelyen, mind tanárként, mind diákként. A gyerekek ugyanis ebben az öt percben ismerik fel, hogy a tanár mennyire lelkes vagy kiégett, ez alapján állnak ők is az órához. Ezek a tényezők a látens mozgatórugói egy órának.

Az utolsó előtti előadó az Oktatási Hivatal munkatársa, *Ütőné Dr. Visi Judit* volt, aki az *Oktatási Hivatal – Segít a POM* című előadásában beszélt az Oktatási Hivatal pályaelemzési programjáról, az Orientációs Támogató Mérőeszközzel. Az eszköz lényege, hogy segítse a diákok továbbtanulását. A terveik szerint az eszköz hosszú távon is igazán hatékony, ugyanis a későbbiekben újra felhasználható, mert összehasonlítást biztosít a korábban kitűzött célok és az elért eredmények között. Az eszköz elérhető a pom.oktatas.hu oldalon, ahol összesen 283 szakmának a leírását (ezeken belül különböző részterületekre is összpontosítva) ismerhetik meg a diákok és a szülők.

Végül a plenáris ülésorozat keretes szerkezetét *Dr. Bagdy Emőke* író, egyetemi tanár, pszichoterapeuta, klinikai szakpszichológus alkotta meg. A koronavírus-járvány ideje alatt végzett friss kutatásokról a *Mire tanít minket a Covid korszak? Kiutak és megújulás* című konferencia-előadásában beszélt. A pszichológus kifejtette – és ez teszi teljessé a Pedagógus Expót –, tulajdonképpen az a kérdés, hogy krízishelyzetben hogyan reagál az ember. Közös pszichológiai, lelki folyamatban vettünk részt mindannyian a járvány ideje alatt, a distressz állapotában, azonban a pszichológus mindenkit ösztönzött arra, hogy emelkedjünk felül ezen, legyünk pozitívak, gondoljunk a jóra, a kellemesre, mert csak ez segítheti elő az egészséges életműködést.

Végül Balatoni Kata, a Pedagógus Expó főszervezője megköszönte a sok résztvevőnek az egész napos érdeklődést, majd egy igazán ösztönző felkiáltással búcsúzott a hallgatóságtól:

Éljenek a szuperhős pedagógusok!

Pál Feri atya

Közös projektzáró szakmai napot tartott az Oktatási Hivatal és a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége

2021. szeptember 10-én online keretek között tartották meg a szlovákiai Komáromban az Oktatási Hivatal és a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének (SZMPSZ) közös projektzáró szakmai napját, ahol a 2017 óta tartó együttműködés gyümölcséről számoltak be a szakmai vezetők, továbbá az érdeklődők meghallgathatták többek között **Tari Annamária** pszichoterapeuta és **Görög Ibolya** protokollszakértő előadásait.

Szöveg: **Karkó Ádám**

A konferencia moderátora *Hack László*, az SZMPSZ elnöke röviden ismertette a konferencia menetét, majd felkérte *Kiss Dávidot*, az Oktatási Hivatal munkatársát, a projekt szakmai vezetőjét, hogy mondja el köszöntőjét. A szakmai vezető ismertette az *EFOP-3.10.1-17-2017-00001: Tematikus együttműködés erősítése a köznevelés és felsőoktatás terén a Kárpát-medence szomszédos országaival elnevezésű* projektet és eredményeit, mely az elmúlt négy évben beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Projektjük célja az volt, hogy különböző szakmai programokon keresztül megszólítsák a Kárpát-medencei oktatási szféra szereplőit, ideértve a köznevelést és a felsőoktatást is. A projekt szakmai vezetője elmondta, hogy semmiképp sem kívánják végérvényesen lezárni a projektet, mindenesetre ez az utolsó nagyobb szakmai rendezvényük.

Fekete Irén, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke is megköszönte a programban való részvételt, melyet igen sikeresnek értékelte. „Az együttműködés és az egység nemcsak közös munkánkat jellemezte, hanem jelmondatként zárókonferenciánk színhelyén is jelen van. Ünnepi rendezvényünk ugyanis városunk egyik kultikus történelmi épületében zajlik, az 1863-ban emelt tiszti pavilonban, amely a *viribus unitas* „Egységben az erő!” feliratot viseli homlokán, *I. Ferenc József* személyes jelmondataként. Így nyújt kezét a múlt a jelennek, hogy segítse a jövőt egy kis csavarral, amennyiben egy, a város katonai hagyományaira utaló jeles építmény a helyszíne az otthon, a világ legbékésebb tevékenységének, a gyermekek tanítása és nevelése ügyének.” – hangzott el *Fekete Irén* köszöntőjében.

Ezt követően *Tari Annamária* klinikai pszichológus, pszichoterapeuta, pszichoanalitikus *Online gyerekek és online oktatás; tapasztalatok és érzelmi hatások* című előadását hallgathattuk meg. A pszichológus hangsúlyozta, hogy a pedagóguslét eddig sem volt könnyű, ezután sem lesz az, mely akár egy *Petőfi Sándor*-idézetre is emlékeztethet bennünket: „Ne fogjon senki könnyelműen / A húrok pengetéséhez!”. Az információs kor gyerekeihez másképp kell hozzáállni, mint az információs kor előtti gyerekekhez, más érzelmi attitűd, más érzelmi hozzáállás szükséges, amely a digitális tanrend során alapvetően kezdett megváltozni. Kialakult a Zoom-fáradtság, és kiderült, hogy az online

térben létezni érzelmileg nagyon sekélyes, hiszen olyan hiányok keletkeztek, amelyeket nem lehetett pótolni. Előadásában elhangzott, hogy tízből kilenc kamasznak a koronavírus-járvány következtében mentális problémái lettek, amely visszavezethető a valódi kortárs közeg hiányára. *Tari Annamária* szerint, ha lehetséges, akkor az elkövetkezendő fél évben az online tér megnyitását csökkenteni kellene, ugyanis komoly érzelmi és működésbeli problémákkal küzdenek a gyerekek, mert egy olyan térben élnek, ahol a valóság nárcisztikus felülreprezentáltsága kap teret, így a gyerekek az offline térben és az online térben külön életet élnek, ez utóbbiban pedig megtörténhet a marginális szerepek újraosztása. Elhangzott, hogy tanárként nehéz azt megítélni, hogy egy diákközösség tagjai milyen hierarchikus viszonyban vannak egymással, ugyanis perceptuális vakságban szenvedünk: az offline térben látva a diákok egymáshoz való viszonyulását, úgy gondoljuk, hogy azzal nincs gond, míg az online térben ennél sokkal nagyobb problémák is történhetnek – itt szóba kerülhet a cyberbullying is. Szó esett még a gyerekek lehetséges kiegészéről és a helikopterszülőkről is. A tanárnak óriási szerepe van, hiszen a tanár az, aki aktívan látja a diákat, majd hozzátette, hogy a sikernek nem titka van, hanem ára.

Görög Ibolya protokollszakértő *Online protokoll; tanácsok pedagógusoknak* című előadásában elmondta, hogy mind a pedagógusnak, mind a szülőnek hiteles személyiségnek kell maradnia. A hitelesség feltétele pedig az európaiság. Szerinte nagyon fontos, hogy nem csak az írott szabályokat kell betartani, hanem az íratlanokat is. Előadásában hangot adott a zónáknak és a szerepeknek, melyben a pozitivitás adja meg a lehetőségét annak, hogy hitelesek maradjunk. A magázás és tegezés kérdésköréről is beszélt, szó esett arról is, ki köszön először, milyen a helyes kézfogás, hogyan kell helyesen járni, mikor kell szemkontaktust létesíteni, miként tartjuk meg a távolságokat. Az előadás során elhangzott, hogy az online otthoni munka során, egy meetingen is mennyire fontos az ápoltság, a helyes öltözék megválasztása, sőt hogy milyen távolságban ülünk a kamerától. Kiemelt volt még a testbeszéd témaköre, és nem utolsósorban az, hogy az elegancia a megjelenés intelligenciája.

Az Erasmus+ program eredményeit ünnepelték Budapesten

Lezárult az Európai Unió Erasmus+ programjának 2014–2020 közötti szakasza, amely magyar diákok, gyakornokok, oktatók és pedagógusok külföldi képzését, szakmai fejlődését is lehetővé tette. A 2021-ben indult új programciklusban az Erasmus+ forrásai csaknem megduplázódnak, így még többen kapcsolódhatnak be nemzetközi együttműködési és mobilitási projektekbe.

Az Erasmus+ több mint diákcseré

Magyar egyetemisták 1998 óta pályázhatnak Erasmus-ösztöndíjra. A 2014-ben indult Erasmus+ program azonban jóval szélesebb kör – a köznevelés, a szakképzés, a felnőtt tanulás és az ifjúsági szektor szereplői, valamint a sport területén tevékenykedők – számára is kínál nemzetközi tapasztalatszerzési és fejlődési lehetőségeket, és nagyszerű eredményeket tud felmutatni.

Mostanra szinte minden szakképzési centrum részt vesz az Erasmus+ programban; számos óvoda nemzetközi kapcsolatépítése is létrejöhett az elmúlt időszakban; sőt, akár fiatalokból álló informális csoportok is nyerhetnek támogatást ötleteik megvalósítására.

A projekteknek köszönhetően megismert új módszerek és technológiák versenyképesebb működést tesznek lehetővé a programban részt vevő intézmények és szervezetek számára, de a nemzetközi együttműködésekben mások is profitálhatnak: a hazahozott tudás, a közzétett segédanyagok és elkészült kiadványok bárki számára inspirálóak és hasznosak lehetnek.

Hazánk eddig is rendkívül eredményesen vett részt a programban, az új ciklusban rendelkezésre álló források pedig még szélesebb kör bekapcsolódását teszik lehetővé. **A magyar pályázók számára mintegy 52 millió euró (18 milliárd forint) pályázati keret érhető el 2021-ben.**

Hosszú távú hatások

Az Erasmus+ program hazai koordinálását az idén 25. születésnapját ünneplő Tempus Közalapítvány végzi. A szervezet az elmúlt hét év eredményeinek és a program oktatási-képzési szektorra gyakorolt hatásainak bemutatása céljából zárókonferenciát szervezett.

A rendezvényen *Schanda Tamás*, az Innovációs és Technológiai Minisztérium miniszterhelyettese elmondta: a kormány azon dolgozik, hogy a magyar fiatalok a jövő nyertesei legyenek. Az Erasmus+ programban

részt vevő egyetemisták megismerkedhetnek a külföldi tudományos műhelyekkel, **felbecsülhetetlen értékű nemzetközi tapasztalatra és tudásra tehetnek szert, amelyet szülőföldjükön kamatoztathatnak.** Kiemelte, hogy a Tempus Közalapítvány 235 ezer hallgató, gyakornok, pedagógus, oktató képzését, szakmai fejlődését segítette az Erasmus+ program keretében.

Czibere Károly, a Tempus Közalapítvány kuratóriumi elnöke kiemelte: az Erasmus+ programban rendkívül széleskörű a támogatási lehetőségek, ezért a projektek jól tudnak illeszkedni a nemzetstratégiai célokhoz, és jól tudnak reagálni a társadalmi-gazdasági kihívásokra. **A program lehetőséget biztosít a hátrányos helyzetű célcsoportok bevonására is, a jövőben pedig ez még inkább hangsúlyos elemmé válik.**

Zupkó Gábor, az Európai Bizottság Magyarországi Képviseletének vezetője hozzátette: az Erasmus+ program keretében megvalósuló nemzetközi együttműködések a legfontosabb európai uniós prioritásokra is igyekeznek reagálni, és **helyben alkalmazható, jól adaptálható, gyakorlati megoldásokat kínálnak a technológiai, gazdasági vagy környezeti kihívásokra az oktatás és képzés minden szintjén.**

Erasmus+ Nívódíj 2021

A rendezvény keretében adták át az Erasmus+ Nívódíjakat (<https://tka.hu/tudastar/12579/erasmus-nivodijasok>), amelyekkel a legkiválóbban megvalósított, magyar koordinálású nemzetközi együttműködések ismerik el minden évben. Az idei díjazottak a köznevelés, a szakképzés és az ifjúsági terület pályázói közül kerültek ki.

További információ az Erasmus+ program által kínált pályázati lehetőségekről a Tempus Közalapítvány honlapján található: www.erasmusplusz.hu

Xántus János Két Tanítási Nyelvű Gimnázium, Budapest

<https://bit.ly/3IZKYKN>

Fotó: Horváth Zsolt

Az iskola nyolc pedagógusa vett részt külföldi továbbképzéseken az Erasmus+ program támogatásával. Mindannyian szakmailag felfrissülve, többlettudással és kibővített kapcsolatrendszerrel tértek haza a kurzusokról. **A külföldön megszerzett ismereteket és a gyakorlatban is kipróbált, újszerű óraszervezési, oktatási technikákat a mindennapi munkasorán is alkalmazni tudják az iskolában:** olyan módszereket alkalmaznak, amelyek nagyban építenek a tanulók önállóságára, kreativitására.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Óbudai Technikum és Szakképző Iskola, Budapest

<https://bit.ly/2ZAK7g0>

Fotó: Siki Angor

Az iskola a vendéglátó szakképzésben tanuló diákjai számára évek óta szervez külföldi szakmai gyakorlatot. Fontosnak tartják, hogy a tanulók kipróbálhassák magukat egy idegen országban – ezzel is igyekeznek kedvet csinálni a szakmához: megmutatják, hová és meddig lehet eljutni vendéglátós végzettséggel. **Mostani Erasmus+ projektjükben a fenntarthatóság és a társadalmi felelősségvállalás elveinek megismertetése volt céljuk, azért, hogy a modern kor kihívásainak is megfelelő szakembereket képezhessenek.**

Alföldi ASZC Galamb József Mezőgazdasági Technikum és Szakképző Iskola, Makó

<https://bit.ly/3kMbDuU>

Fotó: Horváth Zoltán

Az Erasmus+ program támogatásával megvalósult többéves projekt célja az volt, hogy a mezőgazdaság robbanásszerű fejlődésének szakmai következményeire készítse fel a jövő agrárgenerációját. **A diákokat megismertették a mezőgazdasági területet érintő digitalizáció alapjaival, és az országban egyedülálló módon bevezették az „agrárdigitalizációs ismeretek” tantárgyat.** Hangsúlyos volt a szakmát tanító pedagógusok felkészítése is, emellett online szakképzési tananyagot és tankönyvet készítettek a nemzetközi partnereikkel közösen.

Vidéken Jó! Alapítvány, Szaporca

<https://bit.ly/3CVtp5v>

Fotó: Horváth Zoltán

Az élelmiszerpazarlás kihívásaira kerestek választ ebben az Erasmus+ projektben. **A Baranya megyében megvalósult ifúsági csere keretében bebizonyosodott, hogy nemformális módszerekkel közel lehet hozni a fiatalokhoz olyan témákat, amelyekről európai szintű gondolkodás is folyik.** Emellett számos változás indult el a projektnek köszönhetően: a falu lakóinak segítségével az élelmiszer értékelésére való nevelés is megvalósult, az alapítvány pedig hosszú távú együttműködésbe kezdett egy helyi hipermarketttel.

Magyar iskolák országos tanévnyitó ünnepsége Erdélyben

„Olyan lesz a jövő, mint amilyen a ma iskolája” – ünnepi mottónak Szent-Györgyi Albert gondolatát választották a szervezők

Szöveg: Németh Gábor

2021. szeptember 11-én került sor a romániai magyar iskolák országos tanévnyitó ünnepségére a Maros megyei kükküllődombói unitárius templomban. A Romániai Magyar Pedagógus Szövetség (RMPSZ) által immár 21. alkalommal megrendezett eseményen számos erdélyi és anyaországi közéleti és egyházi személyiség vett részt, és tartott köszöntő beszédet. Az emelkedett hangulatú zenés irodalmi műsorról az Ádámosi Általános Iskola tanulói, pedagógusai, az Unitárius Dalkör és a kükküllődombói asszonyok kórusának tagjai gondoskodtak.

Az esemény műsorvezetői *Székely-Varga Melinda*, az Ádámosi Általános Iskola igazgatóhelyettese és *Székely-Varga Béla*, a dicsőszentmártoni Traian Általános Iskola pedagógusa voltak.

A megnyitón áhítatot tartott *Rácz Norbert Zsolt*, a Magyar Unitárius Egyház püspökhelyettese és *Márkos Hunor Elemér* kükküllődombói unitárius lelkész. Köszöntőbeszédet mondott *Miklós Tibor László*, Ádámos község polgármestere, *Péter Ferenc*, Maros Megye Tanácsának elnöke és *Kelemen Hunor*, az RMDSZ szövetségi elnöke, miniszterelnök-helyettes, majd az ünnepség keretében Pedagógus Szolgálati Emlékérmeket kapott *Albertini Zoltán*, a marosvásárhelyi II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Teológiai Líceum pedagógusa, illetve *dr. Bálint István*, *Soós Katalin* és *Stan Ágota Irma*, mindhárman a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum pedagógusai.

Az ünnepi műsorszámok között beszédet mondott *Burus-Siklódi Botond*, az RMPSZ elnöke, *Dr. Lőrinczi Zoltán*, az EMMI nemzetközi és Kárpát-medencei kapcsolatokért felelős államtitkára, *Kallós Zoltán*, az Oktatási Minisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkára, *Dr. Mara Gyöngyvér*, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektorhelyettese, *Horváth Péter*, a Nemzeti Pedagógus Kar elnöke és *Vass Péter*, a MAKOSZ elnöke. Az RMPSZ Országos elnökségének tanévnyitó üzenetét *Márkos-Mátyás Erzsébet Zita*, a désfalvi iskola magyar szakos tanára olvasta fel.

Az ünnepi műsor keretében *Reményik Sándor Templom és iskola* című művét *Márkos Andor* kükküllődombói unitárius egyháztag szavalta el. A résztvevők kükküllődombói népdalokat hallgathattak *Loghin Anett* kükküllődombói unitárius egyletttag előadásában. A kükküllődombói általános iskolások *A nyelv csak élve tündököl* címmel zenés-irodalmi összeállítással készültek *Székely-Varga Melinda* felkészítésével. *Tompa Mihály A madár fiaihoz* és *Johann Lukas Hedwig Erdély-dal* című művének megzenésített változatát a Kisgyörgy József Unitárius Dalkör adta elő *Szakács Noémi Renáta* vezetésével. *Horváth Sándor Mert a haza nem eladó* és *Bartók Béla Szegény legény* című művét pedig a kükküllődombói asszonyok kórusa adta elő, szintén *Szakács Noémi* vezetésével. Az ünnepi műsor lezárásaként állófogadással várták a résztvevőket.

A pontokon túl

A 2021-es felsőoktatási felvételi eljárásról

2021-ben – a tavalyi évhez képest – magasabb volt a felsőoktatásba jelentkezők száma, és sokan nyertek felvételt a felsőoktatási intézményekbe. Lapunknak **Pethő Judit** fősztályvezető adott interjút a felsőoktatási felvételi eljárásról, az ideai statisztikákról, az egyetemekről és a jelentkezők számáról.

Szöveg: **Karkó Ádám**

A pótjelentkezési időszak lezárulta után mit lehet elmondani az ideai felsőoktatási felvételi eljárásról? Mely szakok bizonyultak a legnépszerűbbnek?

A pótfelvételi eljárás lezárultával befejeződtek a 2021. évi felvételi eljárások. A keresztféléves eljárásra 6.439, az általános eljárásra 101.881, a pótfelvételi eljárásra pedig 8.359 fő jelentkezett. Közülük a keresztféléves eljárásban 5.239 főt, az általános eljárásban 75.748 főt, a pótfelvételi eljárásban 6.114 főt vettek fel a felsőoktatási intézmények. Ez azt jelenti, hogy összesen 87.233 fiatal (és kevésbé fiatal) kezdheti meg 2021-ben a felsőoktatási tanulmányait. Fontos az is, hogy közülük 68.301 fő ösztöndíjas formában teheti ezt. Az eljárásokban a jelentkezők több mint 70 százalékát felvették, vagyis akik megfeleltek a felvételi követelményeknek, és a korábbi tanulmányaik során bizonyították alkalmasságukat a felsőoktatási tanulmányokra, jó eséllyel felvételt is nyertek.

A legnépszerűbb szakok idén is jellemzően a gazdaságtudomány képzési terület szakjai, az osztatlan jogászképzés, a pszichológia szak, valamint a pedagógusképzés szakjai.

Mi alapján határozzák meg a pontszámokat a felvételi kiértékelésekben?

A felsőoktatási szakképzésre, alapképzésre és osztatlan mesterképzésre jelentkezők pontozása, jelentkezésének elbírálása egységes elvek alapján történik. Ennek során figyelembe kell venni a középiskolai tanulmányi eredményeiket: magyar, történelem, matematika, idegen nyelv és természettudományos tantárgyak két év végi eredményét, valamint az érettségi vizsgán öt tantárgy (magyar, történelem, matematika, idegen nyelv és egy szabadon választott tárgy) százalékos eredményének átlagát. Ezáltal maximum 200 ún. tanulmányi pont szerezhető.

A két érettségi vizsgatárgy százalékos eredménye alapján szintén maximum 200 felvételi (érettségi) pont szerezhető. A szükséges érettségi vizsgatárgyak egyes szakokon kötöttek, más szakokon meghatározott

tárgyakból kell, illetve lehet választani. A szakok egy részére két vizsgatárgyat, másik részére egy vizsgatárgyat emelt szinten kell teljesíteni jelentkezési feltételként, illetve vannak olyan szakok, amelyekre jelenleg még emelt szintű érettségi vizsga nélkül is lehet jelentkezni. Ha a jelentkező számára kedvezőbb, akkor ezt a 200 pontot meg lehet kettőzni, és akkor nem számolnak tanulmányi pontot.

A fentiekben túl maximum 100 ún. többletpontot is lehet megszerezni. Ezek közül kötelező megadni a többletpontokat az emelt szintű érettségiért (ha abból számítják az érettségi pontokat), a bizonyított nyelvtudásért, és az előnyben részesítésért (hátrányos helyzetért, fogyatékoságért, gyermeknevelésért). A többletpontok másik részét akkor lehet megkapni, ha az érintett képzési területen oktatást folytató felsőoktatási intézmények úgy döntenek. Ezáltal többletpontot lehet kapni pl. sportteljesítményért, tanulmányi, innovációs és művészeti versenyekért, szakmai végzettségért is. A jelentkező összpontszámát több módszerrel is meg lehet állapítani, de alapvetően minden esetben a legkedvezőbbet alkalmazzuk. Bizonyos képzési területeken, szakokon alkalmassági vizsgát is szervezhetnek a felsőoktatási intézmények, amelyet nem pontoznak, csak „igen-nem” döntés születik.

Összefoglalva tehát a felsőoktatási szakképzésre, alapképzésre és osztatlan mesterképzésre jelentkezőket 200+200+100 pontos rendszerben kell értékelni. Vannak azonban olyan jelentkezői csoportok, amelyeknél eltérő szabályok érvényesülnek, például a művészet, művészetközvetítés képzési terület szakjain, művészeti tanárképzés osztatlan szakjain, edző és szakoktató alapképzési szakokon. A felvételi összpontszámot ezekben az esetekben kizárólag a gyakorlati vizsgaeredmény duplázásával számítjuk, többletpontok hozzáadása nélkül. A gyakorlati vizsgán összesen maximum 200 pont szerezhető.

Az osztatlan tanárszakokon az adott tanárszaknak megfelelő alapképzési szakok emelt szintű érettségi követelményeit kell alkalmazni azzal, hogy a jelentkező legfeljebb egy emelt szintű érettségi vizsga teljesítésére

kötelezhető. Természetesen itt is vannak kivételek, ezért érdemes a felvételi tájékoztatót tanulmányozni.

A mesterképzésekre jelentkezőket a felsőoktatási intézmények saját szabályzatukban meghatározott módon rangsorolják. A jogszabályok két megkötést tartalmaznak: 100 pontos rendszert kell alkalmazni, és ezen belül legalább 1 és maximum 10 pontot lehet adni előnyben részesítés jogcímen.

Érzékelték-e változást az egyetemek sorrendjében abból kifolyólag, hogy több intézmény is modellváltáson esett át?

A jelentkezők visszaigazolták a magyar felsőoktatás folyamatban lévő átalakítását, amit jelez az is, hogy a modellváltásban érintett intézményekbe az általános eljárásban 47.158 főt, a pótfelvételi eljárásban pedig 3.805 főt tudtunk felvenni. A legnépszerűbb, legtöbb hallgatót felvett intézmények az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Debreceni Egyetem, a Pécsi Tudományegyetem, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem és a Szegedi Tudományegyetem voltak.

Hogyan alakult a 2021-es felvételi eljárás során a tanárképzésekre jelentkezők száma? Ezen belül mely szaktárgyak voltak a népszerűbbek: a bölcsész vagy a természettudományi szakterületű tanári képzések?

A kétszakos, osztatlan tanárképzésre jelentkezők többsége azonos területbe tartozó tanári szakokra (bölcsész-bölcsész, TTK-TTK) jelentkeznek. A legnépszerűbb tanárszakoknak a magyar, a történelem, az angol, a matematika, a testnevelés bizonyultak.

Ha egy jelentkező nem éri el a felsőoktatási felvételi eljárás során a minimum ponthatárt, abban az esetben van más lehetősége jelentkezni a felsőoktatásba?

Mindenkinek lehetősége van arra, hogy ha valamilyen tantárgyból nem sikerült jól az érettségije, a következő vizsgaidőszakban – akár többször is – jelentkezzen javító, illetve szintemelő vizsgára. Ha ezt követően újra jelentkezik felsőoktatási intézménybe, akkor természetesen a jobb eredményéből számítjuk a pontszámát. Arra is lehetősége van, hogy a sikertelen felvételit követően – egy másik eljárás keretében – esetleg módosítsa a jelentkezési szándékát valaki, és olyan szakra jelentkezzen, ahol az összpontszámát más érettségi vizsgatárgyakból számítják, és azokkal elérheti a ponthatárt.

Vannak valamilyen tendenciózus hibák, amelyekre a felvételizőknek mindenképp oda kell figyelniük a felvételi eljárás során? Hogyan lehet ezeket megelőzni?

A felsőoktatási intézményekbe jelentkezőket a felvételi informatikai rendszere segíti, jellemzően csak kiválasztani lehet a kívánt adatokat, illetve részletes sűgő is található a rendszerben. Ennek ellenére a több mint 100 ezer jelentkező között mindig van olyan, aki egyes

adatok megadásánál téveszt, illetve nem mellékeli (tölti fel a rendszerbe) a szükséges dokumentumokat. Ezekben az esetekben – ellenőrzést követően – hiánypótlást küldünk a jelentkezőknek. Jellemző hiba az, hogy ha a jelentkezőnek, vagy édesanyjának két keresztnév van, abból csak az egyiket írja be. Ez a különböző egyéb dokumentumok (érettségi bizonyítvány, nyelvvizsga-bizonyítvány stb.) beazonosításakor problémát okozhat.

Az ideai felvételi eljárásba lehetett beleszólása a koronavírus-járványnak? Megmutatkozott ez például a jelentkezők számában?

Idén mintegy 11 százalékkal nőtt a jelentkezők száma, ami azt jelenti, hogy a fiatalok alkalmazkodtak a körülményekhez, és bíznak abban, hogy jelenléti oktatásban, de ha a helyzet úgy kívánja, digitális oktatásban is sikerrel tudnak tanulni a felsőoktatási intézményekben. A jelentkezők jellemzően bíznak abban, hogy a nehezebb körülmények ellenére is sikeresen tudnak tanulni, így ez nem hatott negatívan a jelentkezők számára.

2024-től megváltoznak az érettségi vizsga követelményei. Ennek milyen kihatása lesz/lehet a felsőoktatási felvételire?

Jelenleg a felsőoktatási felvételi eljárás során az érettségi eredményeket vesszük figyelembe. Az érettségi követelmények változása a köznevelés számára jelent nagy feladatot, a felvételi pontszámítást nem befolyásolja, hogy az érettségi eredmény milyen feltételek között született.

Az előző évek statisztikái alapján mire számítanak a 2022-es évben várható jelentkezések számánál?

Az elmúlt évek adatai és a demográfiai adatok alapján nem számítunk jelentős változásra a jelentkezők számában. Az átalakuló felsőoktatás remélhetőleg még nagyobb vonzerőt jelent majd a fiatalok körében. Jelen-tősen könnyebb bejutni a felsőoktatásban az új típusú technikumokban végzetteknek, illetve a szakirány szerinti OKJ-végzetteknek, ami remélhetőleg a jelentkezők számában is meg fog jelenni.

MATEMATIKA:

A megértés a tevékenykedtetés során szerzett gazdag tapasztalatokra épüljön

„A mostani NAT és a kerettantervek megalkotásával sikerült mégis csökkenteni a tananyagot, akképp, hogy az óraszám nem csökkent, sőt egy órászámmal még nőtt is, hatodik évfolyamon lett ugyanis egy plusz óra.”

Interjú dr. Csapodi Csaba tananyagfejlesztővel

A matematika fejleszti a logikai gondolkodást, és a hétköznapi életben való eligazodásban is óriási segítséget nyújthat, hiszen nagyon sok olyan helyzettel találkozhatunk, amikor az eszünkre, a gondolkodásunkra kell hagyatkoznunk. A Nemzeti alaptanterv (NAT) és a kerettanterv legfőbb újításairól **dr. Csapodi Csaba**, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának adjunktusa számolt be lapunknak. ►

Szöveg: Karkó Ádám | Fotó: Index.hu

Milyen tantárgyi változások történtek a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv megújításával?

A matematika-tananyag az elmúlt 100 évben keveset változott. Ha megnézzük egy 100 évvel ezelőtti matematika-tankönyvet, akkor azt láthatjuk, hogy körülbelül ugyanazt kérték számon a 20. század elején egy középiskolás diáktól matematikából, mint ami mostanáig a tananyagban benne volt. De fontos változások következtek be azóta: míg a 20. század elején az érettségiző korúak 4-5 százaléka tett érettségi vizsgát, addig manapság az adott 18 éves korúak nagyjából 60 százaléka vizsgázik, tehát kiszélesedett az érettségi vizsgát szerzők köre. Emellett bizonyos elemekkel bővült is a tananyag (gráfelmélet, statisztika, valószínűségszámítás). Ugyanakkor a matematika-óraszám jelentősen csökkent az elmúlt évtizedekben. Így fokozódott a feszültség: egyre szélesebb körnek, egyre kevesebb idő alatt kellene egyre több mindent megtanítani.

Az elmúlt évtizedekben többször nekifutottak már a tananyag csökkentésének, ám ha összeül három matematikus, hogy ezt a feladatot elvégezze, akkor általában csak tovább nő a tananyag mennyisége. A mostani NAT és a kerettantervek megalkotásával sikerült mégis csökkenteni a tananyagot, akképp, hogy az óraszám nem csökkent, sőt egy órászámmal még nőtt is, hatodik évfolyamon lett ugyanis egy plusz óra. A mindenki számára kötelező tananyag csökkent tehát elsősorban a 11-12. évfolyam anyagát tekintve, a többi évfolyam tananyaga pedig „szét lett húzva”, több időt hagyva bizonyos témakörök megértésére, gyakorlására, elmélyítésére. Bekerültek a tananyagba olyan témák is, amelyek egyrészt a hétköznapi életben is jól használható ismeretekkel, készségekkel és képességekkel „látják el” a tanulókat – pl. pénzügyi matematika; új statisztikai fogalmak és eszközök –, másrészt a tanulói hozzáállás és aktivitás szempontjából motiváló jellegűek – pl. egyszerű stratégiás és valószínűségi játékok.

Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere korábban úgy fogalmazott, hogy „a matematika tanítása esetenkénti sikertelenségét eredményező, nehezebben érthető szakmai elemeket elhagytuk”. Melyek ezek a nehezebben érthető szakmai elemek, amik megnehezítették a matematika megértését?

Az egész tantervi változás az alap kerettantervet érinti. Fontos hangsúlyozni, hogy vannak olyan diákok, akiknek nem okoz gondot a mostani tananyagmennyiség elsajátítása. Ezek a diákok továbbra is tanulhatják ugyanazt a tananyagot, amit korábban. Inkább azokra a diákokra fókuszáltunk az alap kerettantervi változtatások során, akik kevésbé érdeklődnek a matematika iránt. A korábbi tananyagból kikerült néhány bonyolultabb egyenlettípus, főleg olyanok, amelyeknek nincsen igazán gyakorlati, kézzelfogható jelentősége: a törtes, abszolút értékes, logaritmusos, trigonometrikus egyenletek és egyenlőtlenségek. Sok diák számára okoz nehézséget a valós számok halmazán értelmezett trigonometria, ezért ezt sem kötelező mindenkinek megtanulnia, bár kiemelném, hogy trigonometriát továbbra is mindenkinek tanítunk, de csak a három-

szögekben értelmezve. Nehéz fogalomnak tekinthető a vektorok skaláris szorzata, és ehhez kapcsolódóan bizonyos koordináta geometriai ismeretek is kimaradtak. Aki fakultációra jár, vagy emelt óraszámban tanulja a matematikát, azok számára ezek a témák természetesen továbbra is kötelezőek.

Melyek azok a tanítási és tanulási módszertanok, amelyeket érdemes használni a matematika tanítárához és tanulásához?

Nagyon hangsúlyosak az alsó tagozatra vonatkozó javaslatok, ahol inkább a feldolgozás módja jelenthet változást a korábbiakhoz képest. Fontos, hogy a megértés a tevékenykedtetés során szerzett gazdag tapasztalatokra épüljön. A kerettanterv javasolt tevékenységei között sok játékot találunk, hiszen a játék képes egyszerre többféle képességet és készséget is fejleszteni. A legjobb, ha a tanító a tanulókkal közösen tud készíteni eszközöket, ami motiváló hatása mellett azért is hasznos, mert ily módon egy-egy ismeret, fogalomhoz, problémához speciális eszköz készülhet. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolatívá. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

Az 5-8. évfolyamon egyszerre vannak jelen a tevékenykedtető, felfedeztető módszerek és az elvontabb matematikai ismeretek befogadását segítő tanulási módszerek. A legtöbb témakörben a szemléltetésen, a játékos meg tapasztaláson, a gyakorlat oldaláról való megközelítésen van a hangsúly. Fontos az elvonatkoztatás és az absztrakció képességének fejlesztése. Fejlesztjük a tanulók készségeit a matematikai kommunikáció terén is. Arra törekszünk, hogy felfedezzenek, megfogalmazzanak egyszerű problémákat, és a mindennapi életből vett szöveges problémákat matematikai szempontból értelmezzék.

A 9-12. évfolyam fejlesztési feladatainál fontos szempont volt, hogy a 8. és a 9. évfolyam közötti átmenet ne legyen tartalmi és módszertani „ugrás” a tanulók számára. A matematika logikus és következetes felépítésének megmutatásához, illusztrálásához elengedhetetlen a bizonyítási eljárások megértése, és ennek érdekében néhány tétel bizonyításának tanítása. Az új fogalmak, algoritmusok, ismeretek bevezetése induktív módon, szemléletesen, a tanulók tevékenységére építve, a tanár által irányított felfedeztetéssel és a valósághoz kapcsolható módon történjen. A tanulók bővülő természettudományos és egyéb ismeretei lehetővé teszik, hogy matematikaórán egyre többet építsünk ezekre a hétköznapi szituációk mellett. Fontos a tanulók szóbeli (matematikai) kommunikációjának fejlesztése. Ezt egyfelől kiselőadások, számítógéppel támogatott prezentációk formájában, másfelől különböző kooperatív munkaformák alkalmazásával, továbbá szóbeli feleltetések során segíthetjük elő. Ez utóbbi különösen fontos az emelt szintű érettségi vizsgára készülő tanulók körében.

” A kerettanterv javasolt tevékenységei között sok játékot találunk, hiszen a játék képes egyszerre többféle képességet és készséget is fejleszteni. ”

Milyen újdonságok találhatóak meg az új NAT szerint készült matematika-tankönyvekben?

Itt is különválasztanám, hogy alsós, felsős vagy középiskolai tankönyvről beszélünk-e. Alsóban a meglévő két nagyszerű tankönyvcsalád mellett lehetőség van a Varga Tamás nevével fémjelzett C. Neményi – Oravecz könyvek rendelésére is, amely könyvek kiválóan képviselik azt a szemléletbeli változást, amit az új NAT és a kerettanterv hozott.

A felső tagozaton és a középiskolában is kétféle tankönyv érhető el. A fő cél az, hogy a tankönyvekben megjelenjenek azok a változások, amelyek a tantervben is megjelennek, mert a pedagógusok számára a tankönyv jelenthet módszertani segítséget. Egyfelől tehát van egy tartalmi változás, másfelől pedig szemléletbeli változás is megfigyelhető. A tankönyvekben helyet kaptak olyan feladatok, ahol csoport- vagy páros munkát kell végezniük a diákoknak, ezzel is segítve a pedagógusok munkáját.

Milyen lehetőségek nyílnak meg a diákok számára a matematika behatóbb ismeretével?

A legnépszerűbb szakmák között ott vannak a komoly matematikai háttérrel dolgozó statisztikusok, biztosítási szakemberek, a bankszektorban dolgozók, a mérnökök, de azok számára is fontos, akik például szociológusnak vagy pszichológusnak tanulnak, hiszen ezek a területek is sok matematikát használnak, és persze a gondolkodásmódunk is fejlődik azáltal, hogy megtanulunk egy problémát kezelni, megoldani.

Saját tapasztalata alapján hogyan tudták a tanárok és a diákok elsajátítani a többségében digitálisan zajló oktatás során a 2020 szeptemberében életbe lépett Nemzeti alaptanterv és az új kerettantervek újdonságait?

Egyelőre kevés tapasztalatunk van erről, hiszen még csak egy éve léptek életbe az új szabályozók, ráadásul pont ebben a távoktatással nehezített évben. A távoktatással kapcsolatban van saját tapasztalatom, ugyanis több év kihagyás után tavaly újra visszatértem a köznevelésbe: az ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnáziumában segitettem egy végzős csoport érettségire történő felkészülését. A diákokat és az eredményeiket látva azt gondolom, hogy a motivált diákok jól tudtak élni a távoktatás lehetőségével, kihasználták azt az időt,

amit az iskolába járás elhagyásával nyertek. Ugyanakkor az is biztos, hogy a kevésbé tudatos diákoknak nehezebb dolga volt, nekik valószínűleg hiányzott az állandó személyes odafigyelés. Ezt mutatják az érettségi eredmények is.

Lehetséges digitálisan oktatni a matematikát? Milyen kreatív ötletekkel segíti a Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek a pedagógusok munkáját?

A digitalizáció veszély és lehetőség egyszerre. Egy egyszerű példát hozva: ha egy egyenletet egy olyan alkalmazással old meg a diák, ami a lefotózott egyenletet magától megoldja, akkor ezzel nyilván nem fejlesztettük a gondolkodását, problémamegoldó képességét. Ugyanakkor rengeteg olyan lehetőség van a szoftverek között, amelyekkel egyes fogalmak megértése sokkal szemléletesebbé, így érthetőbbé válik.

Mivel változott az alapvetően átadott matematikai konstrukciók halmaza, miként módosul a 2023/2024-es tanévben tartandó érettségi vizsga?

Az érettségi vizsga követelményeinek követnie kell a tantervi változásokat is, de külön kell választani a közép- és emelt szintű követelményeket. Ami kimaradt a középszintű érettségi vizsga követelményeiből, az általában átkerült az emelt szintű követelmények közé. Illetve, ami középszinten új anyagként jelent meg a tantervben, az az érettségi vizsgán is megjelenik követelményként: tételek bizonyítása, exponenciális folyamatok vizsgálata, pénzügyi ismeretek, statisztikai elemzések.

Lehetőség szerint próbáltuk szem előtt tartani, hogy ne növekedjen nagyon a középszintű és emelt szintű követelmények „távolsága”, hiszen azokra a diákokra is gondolnunk kell, akik 9–10. osztályban a jelenleginél kevesebbet fognak tanulni. A középszintű követelmények elsajátítására az az alapóraszám, amit a jelenlegi tanterv biztosít, elegendő, de természetesen érdemes még 1-1 órát erre szánni az érettségi tárgyakra fordítható 4-4 órából. 9–10. osztályból kikerültek bizonyos ismeretek, tehát valaki tanulhatja úgy a matematikát, hogy csak az alapokat tanulja meg, de aztán a végén ugyanoda kell jutnia emelt szinten, így érezhetően az utolsó két évben többet kell a tantárggyal foglalkoznia. A javaslatunk az az iskolavezetés vagy a tantestület felé, hogy a szabadon felhasználható órakeretből minél több órát szánjanak azokra, akik emelt szinten szeretnének matematikából érettségi vizsgát tenni.

Érettségi változások: TÖRTÉNELEM

A közismereti érettségi vizsgatárgyak 2024. május–júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelményei

2024-től kezdődően a felmenő rendszerben tanulók számára új, változó vizsgakövetelmények lépnek érvénybe. **Érettségi változások** című rovatunkban tantárgyanként kerülnek terítékre a kötelező vizsgatárgyak bizonyos változási szisztémái, elsőként a történelmet véve görcső alá.

Szöveg: Karkó Ádám

A 2020-ban megújított *Nemzeti alaptanterv* és *Keret-tantervek* bevezetésének következő lépése volt, hogy elkészültek a hozzájuk illeszkedő részletes érettségi vizsgakövetelmények. A követelmények alapján először a 2023/2024-es tanévben, a május–júniusi érettségik alkalmával adnak számot tudásukról a vizsgázók.

A megújuló érettségi vizsgakövetelmények – általánosan interpretálva az összes érettségire kivetítve – korszerű értékelési módszereket határoznak meg, melyekkel az eddiginél szélesebb teret adnak a diákok önálló problémamegoldásának és kreativitásának. Ezt egyébként az Emberi Erőforrások Minisztériuma közleményében kibővítette még azzal is, hogy például a kreativitás kibontakozásának érdekében a tanulók minden természettudományos vizsgatárgyból – biológia, kémia, fizika, földrajz – választhatnak projektfeladatot is. Továbbra is megmaradt az érettségi vizsga kétszintű rendszere, melyben a kötelező vizsgatárgyak sem változtak meg, így a történelem is a kötelező érettségi vizsgák szerdai napjára esik majd, ahogyan azt már megszokhattuk.

A kétszintű érettségi vizsgakövetelményeiben szembevetendő, hogy alapvetően elhatárolják a középszinten és az emelt szinten elvárható, számonkérhető többletismeretanyagot.

Párhuzamok és különbségek a régi és az új vizsgakövetelményekben

A 2017-től érvényes vizsgakövetelmények részletes leírásában a kompetenciákon érthettük eddig az *Ismeretszerzés, források használatát, a Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazását, Tájékozódás térben és időben* és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodást*. A 2024-től érvénybe lépő érettségi vizsgakövetelmény pedig módosított a definíciókon:

- 1 Ismeretszerzés és forráshasználat, amelyben valóban elkülönült a középszint és az emelt szint közötti „szintkülönbség”, szem előtt tartva, hogy a forráskritika alapvetően meghatározó, nemcsak az érettségi vizsgán, hanem egy életszerű körülmény közepette is, így a forráshasználatra nagyobb elvárást fektettek középszinten, mint korábban. A tanult ismeretek felidézésénél a megújuló vizsgakövetelmény behozta az interdiszciplinaritást, azaz az új emelt szintű történelem érettségi vizsgaleírásában a következőt olvashatjuk: (A tanuló) „Képes tanult ismereteket felidézni, azonosítani irodalmi szöveg segítségével. Jelmagyarázatot tud készíteni térképhez.”
- 2 A szaktárgyi kommunikációban alapjában véve változás nem történt, továbbra is fontos, hogy a tanuló tudja, illetve jól tudja használni a szakszókincset az érettségi vizsgán.
- 3 A térben és időben történő tájékozódásban való jártasság megszerzésében sokkal inkább konkretizálták az elvárható kompetenciát, semmint bővítették volna a középszinten elvárható vizsgakövetelményt.
- 4 Vizsont – és talán ez a legszembevetőbb –, az Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás helyett a *Történelmi gondolkodás* vált a kompetencia meghatározásává, amelyben ugyancsak konkretizálták a tanulók kompetenciájának legfontosabb fejlesztési paramétereit, bár a korábbi vizsgakövetelmények valamelyest szélesebb spektrumban várták el az eseményeket feldolgozó gondolkodást, a kritikus szemléletmódot, míg az újszerű vizsgakövetelmény inkább az általános meghatározásokra tette főként a hangsúlyt.

A Témakörökben is történelem módosítások. Az eddig használatos megnevezéseket itt is módosították. Az eddig használatos témakörök meghatározásai a következők voltak:

- *Az ókor és kultúrája;*
- *A középkor;*
- *A középkori magyar állam megteremtése és virágkora;*
- *Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492–1789);*
- *Magyarország a kora újkorban (1490–1790);*
- *A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperia-
lizmus kora (1789–1914);*
- *A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyaror-
szágon (1790–1914);*
- *A világháborúk kora (1914–1945);*
- *Magyarország a világháborúk korában (1914–1945);*
- *A jelenkor (1945-től napjainkig);*
- *Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig; Tár-
sadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói
ismeretek.*

Az újabb meghatározások – amelyek tulajdonképpen segítenek a témákat összefoglalni – ekképp jelentek meg:

- *Az ókor;*
- *A középkor;*
- *A kora újkor;*
- *Az újkor;*
- *A világháborúk kora;*
- *A hidegháború kora;*
- *A jelenkor.*

A világháborúk témakörei a korábbi vizsgakövetelményekben külön voltak választva az egyetemes és a magyarországi történelemre, míg az új vizsgakövetelmény szerint ez egy témakör, e helyett – és ez érvényesen igazzá vált több eddig létező nagyobb témakörre –, létrejött egy egységes, kollektív gyűjtőtematika, amely az eligazodást segíti elő.

Ugyanakkor nagyon jelentős változásnak mondható, hogy az eddig érvényben lévő ismereti követelményrendszerben teret kaptak a *Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek*, ám a 2024-től érvényes érettségi vizsgán már nem lesz számonkérhető az eddig külön tematikai egységként létező releváns témakör. Tantárgyspecifikusan ugyan megmaradtak a téma bizonyos elemei, betagodózza több kisebb téma alá – társadalmi viszonyok az újkorban vagy a XX. században), ám a mai körülmények konkrét jelenségeiről nem esik szó. A cigányság helyzete viszont továbbra is meghatározó témakörként épült be a vizsgakövetelményekbe.

Nánay Mihály, a Történelemoktatók Egyesületének elnöke korábban azt nyilatkozta lapunknak, hogy „Középszinten a kerettantervi lexika a vonatkoztatási alap, így a lexikálisan számon kérhető tartalom csökkent, ugyanakkor a vizsga leírásában nem találunk jelentős változásokat. Hasonlóan a korábbiakhoz, 12 tesztfeladat és 4 esszéfeladat lesz. Az érettségi eddig is minden részletében kompetenciaalapú volt, és a továbbiakban is az marad, azaz forrásokat, képeket, adatsorokat, áb-

rákat kell elemezni, azt gondolom tehát, hogy a továbbiakban is tökéletesen meg fog felelni az elvárásoknak. Emelt szinten az érettségi követelmények megjelöltek ún. többletlexikákat.” (<https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/tortenelem-a-realis-pozitiv-nemzeti-osszkep-a-fontos>)

Általános szabályok és a feladatlapok tartalmi jellemzői

A vizsgakövetelményeknél olvasható általános szabályok alapján meghatározták, hogy az írásbeli vizsgán a vizsgázónak egy központi feladatsort kell megoldania, ahol a vizsgázó tetszés szerint használhatja fel az idejét. A vizsga során pedig használhatja az állami tankönyvfejlesztésért és kiadásért felelős szerv által kiadott, kronológiai adattáblázatot nem tartalmazó középiskolai történelmi atlaszt. Emelt szinten ez csak az esszéfeladatokra érvényes. Fontos, hogy a vizsgázó gondoskodik a történelmi atlaszról, a vizsgaszervezők csak a szóbeli vizsgán gondoskodnak a történelmi atlasz meglétéről.

A vizsgafeladatlapok tartalmi arányai a következőképpen oszlanak meg középszinten, illetve emelt szinten egyaránt:

- Politika-, esemény-, állam, jog- és intézménytörténet (35–45%);
- Társadalom-, életmód-, mentalitás- és művelődés-történet (17–23%);
- Gazdaság-, technikatörténet és a környezeti kultúra története (17–23%);
- Eszme- és vallástörténet (17–23%).

A történelem vizsgakövetelmények változtatásai részben strukturálják át a számonkérések lehetőségét, amelyben összességében az általános történelmi tudat behatóbb átvizsgálását segíti elő a 2020-as *Nemzeti alaptanterv* és *Kerettantervre* épülő 2023/2024-ben érvénybe lépő érettségi vizsgakövetelmény.

Részletek:

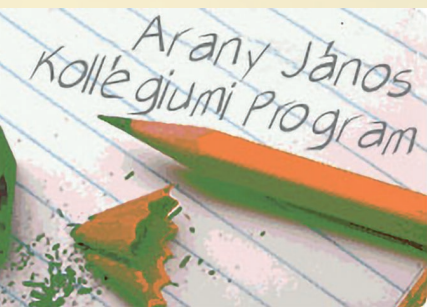
https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/kozismereti_vizsgatargyak_2024tol

Részletes érettségi vizsgakövetelmények a 2012-es Nat alapján:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/tortenelem_vk.pdf

Részletes érettségi vizsgakövetelmények a 2020-as Nat alapján:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/tortenelem_2024_e.pdf

Jó gyakorlatok az Arany János Kollégiumi Programban (3. rész)

Az Arany János Kollégiumi Programban részt vevő iskolák jó gyakorlatait bemutató sorozatunkban továbbra is érdekes pedagógiai innovációkat mutatunk be.

Mérési-fejlesztési rendszer és elektronikus tanulói portfóliók

Gandhi Gimnázium, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola

• <http://www.gandhigimi.hu>

1 A jó gyakorlat tartalmának rövid összefoglalása:

Mérési-fejlesztési struktúránkban különválasztottuk az előkészítő és a 9–12. évfolyamokat, ami az eltérő tantervek és az újonnan bevezetett epochális oktatás miatt volt szükséges.

Fontosnak tartjuk, hogy már leendő tanulóink körében megkezdjük a képességek felmérését, ezért a nyolcadikos diákok a februári Gólyaváró hétvégénken játékos felmérésen vesznek részt. Az így kapott információk segítik a gyerekek korai megismerését, a heterogén összetételű tanulói közösségek kialakítását, valamint a pedagógusokra váró feladatok tervezését.

Az előkészítő évfolyamon valósul meg a következő mérési szakasz – a bemeneti mérések határideje szeptember közepe. Az epochális oktatáshoz igazodva a szaktanárok komplex humán, természetismeret, matematika és idegen nyelvi területen végeznek kompetenciaalapú mérést, amit az iskolapszichológus és a fejlesztőpedagógus mérései egészítenek ki. A kiértékelések határideje szeptember harmadik hete. Az eredmények a kollégiumi nevelőkhöz kerülnek, akik szeptember végéig készítik el az egyéni fejlesztési terveket. A fejlesztési időszak minden előkészítő tanulóra kiterjedően október elején indul, és május közepéig tart. A fejlesztő foglalkozásokat a délutáni időszakban a kollégiumi nevelők és szakemberek tartják, heti négy alkalommal, 10–12 fős szintcsoportokban, forgó rendszerben. A hét folyamán így minden diák egy szövegértési, egy logikai, egy tanulásmódszertani és egy művészetterápiás fejlesztésben részesül, szükség esetén kiegészítve a pszichológus és a fejlesztőpedagógus foglalkozásaival. A fejlesztőmunka és a tanulók értékelése negyedévente, osztálykonferenciákon történik, ahol minden diákról

szót ejtünk. Ezután lehetőség nyílik a fejlesztési tervek módosítására és folyamataik korrigálására. A kimeneti mérések május közepén esedékesek, ilyenkor a bemeneti mérésekkel megegyező területeken és mérőeszközökkel dolgozunk. Az eredmények kiértékelése, fejlesztési tervekben történő rögzítése tanév végéig valósul meg.

9–12. évfolyamon a folyamat hasonló az előkészítő évfolyamon bemutatott modellhez, eltérések az alábbi területeken vannak: a szaktanárok az érettségi tárgyak és az idegen nyelvek területén végeznek kompetenciaalapú méréseket, míg a kollégiumi nevelők szövegértési és logikai kompetenciát mérnek; a felsőbb évfolyamokon heti egy szövegértési/logikai fejlesztőfoglalkozás kötelező, de bármelyik diák részt vehet szervezett tantárgyi fejlesztéseken, korrepetálásokon, tehetséggondozó foglalkozásokon is; a pszichológus és fejlesztőpedagógus már nem végez tanév eleji méréseket, de felmenő rendszerben tovább folytatják a munkát azokkal a tanulókkal, akiknek erre szükségük van.

Minden Arany János Programban tanuló diák rendelkezik egy elektronikus portfólióval, mely az összes, a program által előírt dokumentációt (pl. fejlesztési tervek, egyéni fejlesztési naplók) és egyéb anyagot tartalmaz. A portfóliók belső hálózatról, egy szerveren érhetők el. Ehhez felhasználónév és jelszó szükséges, hozzáférni csak az osztályfőnökök, nevelők, szaktanárok és az arra kijelölt személyek tudnak. A feltöltött tartalom tanévek és tanulócsoportok szerint rendezett mappákban érhető el.

2 A jó gyakorlat bemutatása:

- *Melyek a bemutatott jó gyakorlat céljai? (pedagógiai, módszertani, oktatásszervezési, egyéb)*

A tanulási folyamat szempontjából kulcsfontosságú kompetenciaterületek megerősítése és bővítése; a tanulók egyéni különbségeinek kezelése; tanulási kudarc, bukások és a lemorzsolódás csökkentése. Az elektronikus tanulói portfóliók létrehozásánál arra törekedtünk, hogy diákjaink dokumentumait egy könnyen és biztonságosan elérhető belső hálózaton tároljuk.

- *A jó gyakorlat mennyiben szolgálja a tanulók, szülők egyenlő hozzáférését a minőségi neveléshez, oktatáshoz?*

Célunk, hogy a hátrányos helyzetben élő családok gyermekei nappali tagozatos gimnáziumi képzésben érettségi bizonyítványt szerezzenek. Az érettségi vizsgához vezető úton a hátrányok csökkentése és a felzárkóztatás kiemelkedően fontos. Ehhez elengedhetetlen az egyéni, személyre szabott fejlesztési folyamat megvalósítása, a hozzá kapcsolódó mérésekkel együtt. A diákok tanulmányi előmeneteléről a szülők negyed-, illetve félévente kapnak értesítést, az elektronikus napló felületéhez is bármikor hozzáférnek.

- *A jó gyakorlat mennyiben szolgálja a sikeres inklúziót?*

Jó gyakorlatunkban hatékonyan valósul meg a szaktanárok, kollégiumi nevelők, szakemberek közti együttműködés. A megvalósításhoz szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítottasága, valamint az alkalmazott módszerek az inkluzív környezet alapjául szolgálnak. Az inklúzió további alapköve a személyre szabott szolgáltatások biztosítása a leírt jó gyakorlat során.

- *A jó gyakorlat mennyiben alkalmas arra, hogy szolgálja az áttérést a tananyagközpontú módszertanról a tanulóközpontú pedagógiai eljárások alkalmazására?*

A tanulásmódszertan-foglalkozások, kiscsoportos és egyéni fejlesztések, tantárgyi korrepetálások gyermekközpontú, tanulóbarát környezetben folynak.

- *A jó gyakorlat mennyiben alkalmas valamely kompetenciaterületen, műveltségterületen a kompetenciaalapú oktatás eszközrendszerének eredményes alkalmazására?*

A kompetenciaalapú fejlesztések révén jó gyakorlatunk kifejezetten alkalmas a kompetenciaalapú oktatás megalapozására, alkalmazására.

- *Milyen hatások, eredmények várhatók a jó gyakorlat alkalmazásától?*

Tanulási nehézségek, kudarcélmények, bukások és a lemorzsolódás csökkenése; tanulmányi eredmények javulása célzottan jelenik meg a jó gyakorlatban.

- *Milyen jellemző körülmények esetén (a tanulócsoporthoz tartozók összetevői, az együttműködő partnerek összetétele, települési, térségi jellemzők, a szervezeti működés sajátosságai stb.) működőképes az ajánlott jó gyakorlat?*

A személyi és tárgyi feltételek megléte, illetve a folyamatba bevont személyek közti hatékony együttműködés tekinthető jó gyakorlatunk alapjának. A fejlesztési munka hatékonyabbnak mondható, ha kisebb létszámú csoportokban vagy egyénileg valósul meg.

- *Mitől tekinthető újszerűnek, egyedinek a jó gyakorlat?*

Szakembereket, óraadókat, roma szakkollégistákat is bevonunk a munkába; a fejlesztések kompetenciaalapúak; az értékelés osztálykonferenciákon történik; az adminisztráció és az előrehaladás nyomon követése elektronikus.

- *Hogyan lehet ellenőrizni és értékelni a megvalósulás folyamán a jó gyakorlat működésének eredményességét?*

Értékelés az osztálykonferenciákon történik, az ellenőrzés alapjául a tanulói portfóliókba feltöltött fejlesztési naplók szolgálnak.

3 A jó gyakorlat eddigi hasznosulásának konkrét igazolása:

A végzősök bemeneti eredményei és tanulmányi eredménye sokat javult a tanévben (minden diák 50% feletti szövegértési és logikai tesztet írt, a hó végi értékelések alapján nőtt a 3,5-4 és 4 feletti átlaggal rendelkezők száma).

4 A jó gyakorlat humánerőforrás-igénye:

szaktanárok, kollégiumi nevelők, pszichológus, fejlesztőpedagógus, óraadók

5 A jó gyakorlat eszközigénye:

- mérőeszközök (az országos kompetenciamérés feladatsorai, szaktanárok által összeállított mérőeszközök)
- fejlesztő feladatok, játékok, mozgást-figyelmet-érzékelést fejlesztő eszközök
- elektronikus tanulói portfólióhoz: számítógép, hálózat, mapparendszer, dokumentumsablonok

6 A jó gyakorlat átvételéhez a jó gyakorlat tulajdonos intézményétől nyújtott támogatás bemutatása:

A rendszer kifejezetten a Gandhi Gimnázium profiljához igazodik, a helyszíni tapasztalatszerzés lehetőségét az intézmény biztosítani tudja.

Fokozatosság, biztonság és emocionális támasz

Az alsó tagozatból felső tagozatba, illetve a felső tagozatból középiskolába kerülő gyerekek egyaránt fordulópontokhoz érkeznek, amelyek új megpróbáltatások elé állítják őket. Az átmenetek nehézségeiről, a szülőnek és a pedagógusnak ezekben a kritikus életszakaszokban betöltött szerepéről **Molnár Anett**, a PPKE BTK pszichológus oktatóját kérdeztük.

Szöveg: **Németh Gábor**

Sokszor foglalkozunk az óvoda-iskola átmenettel, a diákok azonban tanulmányaik során később is találkozhatnak megpróbáltatásokkal. Milyen nehézségekkel kell szembenézniük az alsó tagozatból a felső tagozatba, illetve a felső tagozatból a középiskolába való átmenetek időszakában?

A diákok életében mérföldkő az alsóból felsőbe, illetve a felső tagozatból a középiskolába történő átkerülés, mely jelentős változásokkal jár, és számos kihívást állít a tanuló elé. Az átmenetek során megváltozik a pedagógusok személye és száma, a tanítás helyszíne, új tantárgyakkal bővül az oktatás, újfajta, sokrétűbb követelményekkel kell számolni, melyekhez új tanulási módszerekre lesz szüksége a diákoknak. Mindemellett a gyermekek életébe beköszönt a serdülőkor, az ezzel együtt járó jelentős biológiai, érzelmi változásokkal.

A felső tagozatba lépőknek komoly változás, hogy el kell válniuk az alsó tagozatos tanítójuktól, aki több éven keresztül folyamatosan velük volt, vigyázott rájuk, támogatta őket. Felsősnél már megkövetelt az önállóbb iskolai lét, melyhez a diákoknak alkalmazkodni szükséges. Felső tagozatba lépve több tanárt kell megismerniük, elfogadniuk, hirtelen sok tanárhoz kell alkalmazkodniuk, több elvárásnak megfelelniük, meg kell tanulniuk rugalmasan kooperálni. A tanárórákat már nem az évekig megszokott saját tanterem biztonságos ölelésében töltik.

A megindult serdülőkori változások, a tanulási munkarend és a pedagógusok személyében bekövetkező változások következményeként átformálódhatnak maguk az osztályközösségek is, kialakulhatnak a csoportban elfoglalt új szerepek, pozíciók, kötelek, melyekhez szintén alkalmazkodni szükséges a gyermekeknek.

A középiskolába történő átmenet pedig a diákok életében az egyik legjelentősebb változás, még több elvárással kell szembenézniük, és a kortárs kapcsolatoknak is még meghatározóbb szerep jut. Radikális változást jelent a teljesen új közösség, új helyszín, új pedagógusok, ami még több alkalmazkodást és önállóságot követel meg a tanulóktól.

A felső tagozat rengeteg új élethelyzetet hoz a gyerekek életébe, például megszűnik a saját osztályterem otthonossága, ahol az egész napot tölthették, helyette az óráközi szünetekben a diákoknak vándorolniuk kell az iskola épületében. Hogyan lehet úrrá a diák ezen a hontalansághoz hasonlítható érzésen, kihez fordulhat, ha túl sok inger éri egyszerre ebben az időszakban?

A felső tagozatos tanulóknak alkalmazkodniuk kell ahhoz, hogy immáron más-más tanteremben zajlanak a tanórák, kevesebb időt töltenek a termeikben, ezáltal megszűnik számukra a korábban jól ismert osztályterem állandó bázisa, ahol a saját személyes tárgyaik, dekorációik vették körül őket, és amely kicsit második otthonukká vált. Hiányozhat a régi osztályterem, az alsós tanító személye, melyek kisebb veszteség-élményként is felfoghatóak. Ez a gyermekek életében bekövetkező változás tovább

nehezítheti az amúgy is számos tekintetben megváltozott körülményekhez történő alkalmazkodást. A még ismeretlen helyszínek, tanárok, követelmények bizonytalanságot, feszültséget kelthetnek a gyerekekben, így átmenetileg érzékenyebbé, vagy akár agresszívabbá is válhatnak. Ez a viselkedésváltozás alapvetően átmeneti, viszont ha a problémák állandósulnak, akkor érdemes az iskolapszichológus segítségét igénybe venni.

De alapvetően az átmeneti időszakban a változások okozta bizonytalanságokon való segítségnyújtásban a családnak van fő szerepe. A család tudja megadni a gyermek számára azt a stabil pontot, biztonságos, támogató közeget, ahol a gyermek azt érezheti, hogy testileg-lelkileg otthon van, ahol támogatják, mellette állnak. A biztos alapokon nyugvó, szeretetteljes családi háttérből érkező gyermek túlnyomórészt könnyedén képes alkalmazkodni a változásokhoz. Az együttérzésen, elfogadáson alapuló szülő-gyermek kapcsolatokban a gyermek bátran kérdezhet, megoszthatja kétségeit, érzéseit, melyekre megnyugvást, megoldást talál a szülők támogatása által. Kulcsfontosságú a gyermekbe vetett bizalom, a pozitív megerősítések, melyek erősítik önbizalmát, és mely által a gyermek hiszi és tudja, hogy képes keresztüllendülni az új kihívásokon.

Az iskolai környezetben a gyermeknek az is megnyugvást adhat, ha korábbi, jól ismert tanítójához is fordulhat esetleges kérdésekkel, vagy csupán pár megnyugtató, kedves szóért. Az is sokat segíthet az új helyzettel való megküzdésben, ha a felsős osztályfőnök is kellőképpen nyitott az osztályára, és bátorítja a gyermekeket a felmerülő problémák megosztására, közös megbeszélésére, ahol egy olyan támogató iskolai tér teremődik, ahol lehet bátran kérdezni és együttesen megoldásokat találni.

Hogyan támogathatják a pedagógusok, az osztályfőnökök a tagozatváltás gördülékennyé tételét?

Természetesen az a legszerencsésebb, ha az osztályfőnök a többi szaktanárral egy egymást segítő szakmai közösség részeként működhet együtt, mely nemcsak a pedagógusi munkát, hanem a diákok jóllétét is nagymértékben segíti.

A gyermekeket már alsó tagozatban is érdemes fokozatosan, kisebb-nagyobb lépésekkel egyre nagyobb önállóságra nevelni, ami gördülékenyebbé teheti a felső tagozatba való átlépést. A leendő felső tagozatos osztályfőnökök – akár hospitálás útján – megismerkedhetnek leendő diákjaikkal, amennyiben van rá lehetőség, a felső tagozaton tanító osztályfőnököknek érdemes beülni a még negyedikes évfolyam egy-egy órájára, ami nemcsak a gyerekek felső tagozatba való átmenetét segítheti, hanem a pedagógust is támogathatja, amikor éppen kirepül a 8. osztály, és hirtelen kellene átváltani a „kicsikre”, és a velük történő kommunikációra.

Az alsós és felsős pedagógusoknak érdemes lehet az eddig átadott ismereteket és követelményeket összegezgetni, ezáltal is elősegíthetik a diákok hatékonyabb tanítási folyamatát. Ezenkívül a felsős tanároknak nagyon fontos megvizsgálni, hogy mennyi ideig tart a feladott tananyag megtanulása, megírása, hiszen a gyermekeknek a napi 56 tanóra után még fel kell készülni a következő napra, ami tárgyankénti fél óra tanulással is még napi plusz 2–3 órát jelent, ami nagyon megterhelő lehet, hiszen ez napi 8 óra munkának felel meg alsó hangon. Ideális lehet a kisebb osztálylétszám vagy differenciált tanulócsoportok létrehozása, sokrétűbb értékelési rendszerrel. Sokszor a kevesebb több, vagyis nem érdemes sok „kötelezőt” feladni, csak a leglényegesebb tanulnivalókat, helyette viszont lehet sok szorgalmi feladatot adni, amiért járjon értékes jutalom.

A fentiekén túl az áthidalással járó átállást segíthetik a pedagógusok az osztályközösségek és a tanár-diák kapcsolat erősítését célzó szabadidős, játékos programokkal.

A tantárgyak bővülése nemcsak új ismereteket, hanem újfajta követelményeket is hoz a gyermekek életébe, akiknek ehhez mérten újfajta tanulási módszerekre lesz szükségük. Milyen nehézségeket okozhat a teljesítményértékelés, az osztályozás szigorodása?

Felső tagozatban sok gyermek számára okozhat nehézséget az osztályozás szigorodása. Az új, nehezedő követelmények kapcsán a gyermek teljesítménye csökkenhet, kiegyenlítetlenebbé válhat, mely során becsúszhat akár egy-egy gyengébb osztályzat

is, ami még a legszorgalmasabb tanulóval is megeshet. Egy-egy rosszabb osztályzat becsúszása pedig megrémísztheti az amúgy jó képességű és jól teljesítő tanulót, hiszen azt éli meg, hogy az eddig alkalmazott tanulási módszerei nem elengedőek, és tehetetlenséget, frusztrációt, dühöt, vagy épp szorongást élhet át ennek következményeként. Rosszabb esetben büntudat, szégyen is megjelenhet, ha a gyermek túl magasra teszi a lécet, vagy ha fél a szülők reakciójától, büntetésétől. Ezért kiváltképp fontos, hogy a szülők elvárásai legyen racionálisak a gyermek valós képességeihez mérten, és beszéljék át, hogy ha időként be is csúszik egy-egy rosszabb érdemjegy, akkor sem kell megijedni, hanem bátoríthatják, hogy van lehetőség a javításra.

Hogyan segíthetik a szülők a gyermeküket ebben a kritikus életszakaszban?

A gyermekek számára a család az a közeg, mely az állandóan változó világban stabilitást, biztonságot, emocionális támaszt tud nyújtani. Így a család szerepe különösen meghatározó abban a tekintetben is, hogy a gyermeknek miként sikerül megfelelni az iskola kihívásainak. A szülőknek érdemes a gyermeküket lépésről lépésre a korosztályukhoz elvárható mértékben egyre nagyobb önállóságra nevelni, mely segíti boldogulását az átmenetek során, nem utolsósorban pedig az önbizalmát is erősíti, hiszen ezáltal azt élheti meg a gyermek, hogy a szülei bíznak benne és a kompetenciáiban. Ugyanis bármilyen kritikusabb időszakban nélkülözhetetlen erőforrás az önbizalom, mely elsősorban a családban alapozódik meg.

A szülők segíthetnek a gyermeknek, hogy megtalálja a hatékony módját, hogy számon tudja tartani, milyen tárgyból milyen lecke végzendő el, illetve a szülők megtaníthatnak különféle eredményes tanulási stratégiákat, például hogyan kell átlátható vázlatot, jegyzetet készíteni egy tankönyvi fejezetből. Fontos kiemelni, hogy az intenzív ellenőrzést érdemes kerülni, hiszen ezzel azt sugalmazza a szülő a gyermeknek, hogy nem bízik meg benne, hogy el tudja készíteni a leckét. Viszont ha a gyermek kéri a segítséget, akkor szerencsés, ha a szülő jelen tud lenni a gyermek számára. Persze itt is fokozottan érdemes ügyelni arra, hogy ne a szülő oldja meg helyette a feladatot, hanem segítsen neki a feladat értelmezésében, és biztassa önálló gondolkodásra. Amennyiben a szülő azt észleli, hogy gyermeke túlterhelt, akkor mindenképp érdemes jelezni ezt az osztályfőnöknek, majd meg kell találni a túlterhelés okát, hogy kiderüljön, csak az adott gyermeket érinti-e a nehézség, vagy az egész osztályközösséget, ezt követően pedig meg kell találni a megoldást közösen együttműködve.

A szülők a középiskolát megkezdő fiatalokat is úgy tudják leghatékonyabban támogatni, hogy biztosítják őket arról, hogy biztos pontként mindig lehet rájuk számítani, és mellettük állnak lelkileg, mikor szükségét érzik. Ha a szülő megbízik a gyermekben, és ezt közvetíti felé, akkor a gyermek is meg tud bízni a szülőknél, és nyitottabban mer segítségért fordulni hozzájuk krízishelyzetben, így nagyon fontos az együttérző, őszinte, elfogadó kapcsolat szülő-gyermek között. Sem az iskolai átmenetek, sem pedig maga az ezzel átfedésben lévő viharos serdülőkor nem könnyű időszak a fiataloknak, de ezeket az életszakaszokat sok esetben a gyermek környezete is nehezen éli meg. Ugyanis ebben az életciklusban a gyermeknek természetesen el kell távolodni a szülőtől, lazulnak a kötelékek. A kamasz egyre inkább a saját útját járja, megkezdődik az érzelmi leválás, a saját identitás keresése, mely során elsősorban a kortárskapcsolatokra helyeződik a nagyobb fókusz. Ebben a korszakban a kamaszok sokszor dacosak, lázadnak, hangulatingadozás vagy éppen iskolai teljesítményromlás is gyakran megjelenhet (hiszen saját énjük kialakítása veszi el a legtöbb energiát), melyek mind nehezen kezelhetőek a szülők számára. Így a szülő ilyenkor azzal segíthet legjobbat, ha nem faggatózik, ha nem ellenőrizget folyton, hanem toleráns, megértő, elfogadó, és nem kritizálja a gyermekét.

A szülőknek újra kell fogalmazni a gyermek iránti elvárásokat, egyúttal persze fontos, hogy maradjanak betartandó szabályok a hétköznapokban, hogy a kellő szabadság biztosítása mellett tudja a szülő, hogy az új közösségben kik a gyermek új barátai, és merre jár. Középiskolás gyermekük számára érdemes a szülőknek rávilágítani, hogy az érdemjegyek már kiváltképp meghatározóak a továbbtanulás és a későbbi élet szempontjából.

Óvoda

Az utolsó tégláig mindenhez fűződnek emlékeim

A Százszorszép Óvoda gyermekközpontú, szeretetteljes, befogadó, családi légkört biztosító óvoda, ahol érzelmi nevelésen alapuló, a játék elsődlegességét, a környezet megismerését, megszerettetését hangsúlyozó, az óvodapedagógusok egyéni irányultságát figyelembe vevő nevelést vállalnak a művészetek eszközeivel. **Maruzs Jánosné** több mint 40 éve dolgozik óvodapedagógusként, évtizedek óta a vezetői posztot is betölti a második kerületi óvodában. Több évtizedes tapasztalatairól és az óvoda működéséről beszélgettünk.

Szöveg: **Németh Gábor** | Fotó: Indri Dániel Janisz

Több mint 40 éve dolgozik óvodapedagógusként. Mi változott az óvodai nevelés terén az elmúlt évtizedekben? Más kvalitásokkal kell rendelkeznie ma egy óvodapedagógusnak, mint korábban?

A pandémia kapcsán derült ki, hogy foglalkoznunk kell az IKT-kompetencia fejlesztésével. Ez egy teljesen más kommunikációs forma, muszáj képzéseket szervezni az elsajátítására. A kialakult helyzetben meglepően jól működtek a fogadóórák online, a szülők sokkal aktívabban vettek rajtuk részt. Gyógypedagógusok is tartottak online foglalkozásokat. Talán meg tudunk őrizni valamit ebből a működésmódból, mert a vírushelyzettől függetlenül is hasznos lehet.

Az elmúlt évek alatt egyre látványosabbá vált, hogy a számítógépek nagyon sokat elvesznek az otthon töltött időből, kevesebb a mesélés, a beszélgetés, a közös séta, a különböző közös programok. Ez többletfeladatot jelent az óvodának, valahogyan pótolni kell ezeket az elmaradásokat, igyekszünk nagyon sok élményt nyújtani a gyerekeknek. Kerületi szaktanácsadóként és munkaközösség-vezetőként is dolgozom, így nagyon sok programot elsőként ismerhetek meg, amelyeket nálunk próbálnak ki, majd utána ingyen megkapjuk azokat, ami egy kiváltságos helyzetet jelent az óvodánknak.

Miért döntött amellet, hogy pedagógus lesz? Volt olyan személy, aki nagy hatással volt Önre?

Általános iskolás koromtól kezdve készültem a pedagóguspályára. Nem óvónő szerettem volna lenni, mert nem jártam óvodába, így nem volt pontos képem róla. Nagyon jól kijöttem a gyerekekkel otthon a társasház kertjében és nyaralások alkalmával, ifivezetőként pedig táboroztattunk, változatos programokat szerveztünk a gyerekeknek. Az osztályfőnököm beszélt rá, hogy a középiskolát már mindezt figyelembe véve válasszam. Gyermekfelügyelőként érettségiztem, de már akkor éreztem, hogy korrigálni kell a pályaválasztást, mert

állami gondozottakhoz képeztek minket, és később sajnos rájöttem, hogy mentálisan nem fogom tudni teljesíteni a vállalt hivatást, mert nem tudok mindenkit megvédeni, nem vihetek minden gyereket haza. Így aztán az óvodapedagógia mellett tettem le a voksomat, de továbbra is igyekszem segíteni, ezért például óvodánk részt vett a külső óvodáztatási programban, ami azt jelenti, hogy állami gondozásban lévő gyerekeket fogadtunk, akik napközben nálunk voltak, délután pedig az intézeti nevelő visszavitte őket a nevelőotthonba, illetve elsőként kapcsolódtunk be a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek integrációjába.

Az óvodapedagógusok nevelőmunkája szorosan kapcsolódik a családi neveléshez. Mennyire eltérőek a szülői igények, hogyan tudnak reagálni ezekre az igényekre, és együttműködni a szülőkkel?

Az óvodában is tükröződnek a társadalmi berendezkedés változásai, és ezzel együtt a családok megváltozott elvárásrendszere. Látható például a gyerekek szerepjátékából, hogy kevés a családi program, a közös étkezés, a nagyszülők csak ritkán jelennek meg, jellemzően a baráti társaságok kerülnek előtérbe. A szülők többsége túlságosan az óvodára hagyatkozik, nem ritka, hogy akár 10 órát is bent töltenek a gyerekek az óvodában, ami alatt többféle különórán vesznek részt, és vannak gyerekek, akik mindemellett 3-4 fizető programra is járnak. Érdemes lenne megfontolnunk a szülőknek, hogy időt hagyjanak a barátkozásra és a játékra is.

Az óvoda napirendje rugalmas, megkötéseket csak a gyermekek érdekében tartalmaz. Milyen az ideális struktúrája egy napnak, hogyan épülnek be a különböző programok és foglalkozások a mindennapokba?

A számunkra bevált napirend szerint folyamatosan érkeznek a gyerekek, bekapcsolódnak a játékba, majd reggeliznek, visszatérnek a játékhoz, aztán az óvodapedagógus kötött vagy kötetlen formában kezdeményezi

” Kerületi szaktanácsadóként és munkaközösség-vezetőként is dolgozom, így nagyon sok programot elsőként ismerhetek meg, amelyeket nálunk próbálnak ki, majd utána ingyen megkapjuk azokat, ami egy kiváltságos helyzetet jelent az óvodánknak. ”

a tanulási tevékenységet, így igazodik a napirend a gyermekek eltérő szükségleteihez. A különböző programok a délelőtti tevékenységbe épülnek be, ilyen például a Madárbarát Óvoda Program, a Tanösvény Program, a vadaspark-látogatás, a nagyoknak pedig korcsolyázásra is lehetőségük van. A délelőtt sűrűjébe kapcsolódnak be a gyógypedagógusok, akik a sajátos nevelési igényű gyerekek speciális fejlesztését végzik, és a logopédus kolléganő, aki egyénileg foglalkozik az érintettekkel. Ezt követően szabad játék van az udvaron, majd ebéd következik. Szeptembertől a kora délutáni órákban úszás is van a nagycsoportosoknak. A szülők igényei szerint szerveződik egyéb foglalkozások szintén délután zajlanak, és itt kap helyet a tehetségműhely is heti egy alkalommal.

A játékba integrált tanulási tevékenység a közvetlen tapasztalatszerzésen alapul, kötött vagy kötetlen szervezeti formában. Hogyan valósul meg ez a szemlélet a gyakorlatban?

Igyekszünk a tapasztalatokra építeni az ismeretszerzést, játékos módszerekkel, lehetőleg mindent a saját természetes közegében megélni. Az udvar, a kirándulások jó alkalmat szolgáltatnak a megfigyelésekhez, időnként még a sütés is belefér a mindennapokba, természetesen szigorú előírások mellett.

Mit jelent, hogy az óvoda madárbarát?

Egy szakember foglalkozik a gyerekekkel a program keretében, lemennek a Városmajorba, vagy elmennek busszal különböző vidéki helyszínekre. Kaptunk madáretetőket, odút, madáreleséget egész évre, tehát nem hagynak magunkra minket. Több természetközeli programmal is dolgozunk, például a Hármashatárhegyen részt veszünk az Erdő Ajándéka programban, illetve Szigethalmon szokott lenni egész napos kirándulásunk. Muszáj kivinni a városi gyerekeket a természetbe, nagy élmény nekik, hogyha közelebb kerülhetnek az állatokhoz.

Az óvoda csoportszervezését az igények és lehetőségek határozzák meg. Tudatosan vállalják a homogén és a heterogén életkor szerinti összetételt egyaránt. Hogyan működik a kétféle csoport, milyen előnyei vannak a különböző működésmódoknak?

Minden évben indítunk homogén és heterogén életkori összetételű csoportot is. A gyerekek a szülők kérésének megfelelően kerülnek be egyik vagy másik csoportba. A fiatalabb gyermekeknek az egykorú kiscsoportot javasoljuk, mert ők közel egyidősek; vannak kicsik, akik félnek a nagyobbaktól, ezért is optimális számukra. A vegyes életkori csoportnál a szocializáció természetesebb közegben valósul meg, és nem feltűnő a fejlődésbeli különbség; olyan, mint egy családban a testvérek.

Milyen előnyökkel jár az óvoda pedagógusainak változatos életkori összetétele?

Nagyon heterogén a testületünk kor szerinti összetétele. Ez tudatosan van így, fontos, hogy tanuljunk egymástól. Szinte minden évben van egy-egy hallgató, aki nálunk végzi a nyolchetes gyakorlatát, utána én záróvizsgáztatom, majd felajánlok neki egy állást. Persze többnyire GYES-es álláshelyet tudok felajánlani, esetleg egy nyugdíjba vonuló kolléga helyét; szerencsére soha nem volt pedagógushiányunk, így nálunk mindig megvolt a visszapótlás, és ebből következően az összetétel is fiatalodott. Volt érzékenyítő képzésünk, ame-

lyet *Harsányi Eszter* vezetett. Szerintem fantasztikus dolog, amikor egy szakmai képzésen mindenki részt tud venni a dajkától a kertészen át az óvónőig, mindenki egy helyen, ugyanazt hallja. Elképesztően fontos az együtt gondolkodás szempontjából, hiszen a technikai dolgozók is a közös szakmai munkához tartoznak, és a gyerekek szempontjából is fontos, hogy mindenki ugyanolyan elvek mentén bánjon velük.

A Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskolával jó kapcsolatot ápolnak, sok kis Százszorszépes gyerek ott kezdi meg iskolai tanulmányait. Mekkora szakadékot kell áthidalniuk az óvodából az iskolába kerülő gyerekeknek?

Tapasztalataim szerint nem nagy a szakadék, visszalátogató gyerekeink, valamint a szülők elmondása szerint hamar beilleszkednek, és jól teljesítenek az iskolában. Lazult a szakmai együttműködésünk az iskolákat érintő fenntartóváltás óta, de továbbra is vannak közös programok, például a Kodály Gála, amelyet évente rendez meg az iskola, mi pedig hangversennyel és hangszerbemutatóval veszünk részt rajta. Igazán kedves program számunkra a karácsonyi koncert, amikor eljönnek hozzánk, a kisebbek betlehemeznek, a nagyok pedig kórusműveket adnak elő, végül egy közös ének-léssel zárjuk a programot. A Zeneovi Program is jó szolgálatot tesz az átmenet könnyítése érdekében. ▶

A Százszorszép Óvoda tehetsépontként is működik. Milyen többletfeladat elé állítja az óvodapedagógust a tehetséggondozás?

Fontos feladatunk a tehetséggondozás, az SNI-s gyerekek bevonása a tehetséggondozó programba. Az ország több óvodájában sikerrel használt Kíváncsi Láda program egyik forrása a mi óvodánk volt, szaktanácsadóként segédkeztem a megszületésében, majd a kipróbálás is nálunk zajlott. Ez egy tehetségazonosító eszköz, amely játékos keretek között térképezi föl a gyermekek érdeklődését. Minden kolléga részt vett egy képzésen, ami a program szakszerű használatának elengedhetetlen követelménye. Körülbelül 5 éves gyerekek vesznek részt benne; nagyon szokták élvezni, hogy egyéni élethelyzetekben játszanak az óvónővel. A kollégák kiértékelik az eredményeket, majd javaslatot tesznek a tehetségműhely-foglalkozáson való részvétellel azoknál a gyerekeknél, akiknél megmutatkozik a plusz érdeklődés. Két műhely működött eddig, a matematika és a kézműves műhely. Idén a zenekuckó műhelyt szeretnénk még elindítani. Ezek a felmérések és eredmények azért is hasznosak, mert az iskolaválasztásban is segíthetik a szülőket.

Mindezek mellett rendszeresen vesznek részt gyermekeink rajzpályázaton, az Óvoda Galéria kiállítására is elküldjük a legszebb munkákat. A Kodály Gálán népi játékosszeállítással szerepelünk, de a kerületi óvodai sportnapról sem hiányzunk.

Sajátos nevelési igényű gyerekeket is fogadnak az óvodában. Hogyan tudják megoldani az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztést?

Különösen jó helyzetben vagyunk e téren is. Jól felkészült gyógypedagógusokból álló szakmai csapatunk van, a vezetőjük nálunk van állományban, és a kötelező óráinak egy részét is nálunk tölti. A gyógypedagógusok a szakvéleményekben meghatározott fejlesztőórákon túl koordinálják a gyógypedagógiai asszisztensek munkáját, segítik az óvodapedagógusok fejlesztő tevékenységét, kapcsolatot tartanak a szülővel. Igyekszünk maximálisan biztosítani a differenciált fejlesztést minden gyerek számára azokon a területeken, ahol szükséges, és erősíteni ott, ahol átlag feletti képességekkel rendelkeznek. Emellett a teljes alkalmazotti kör részt vett egy gyakorlatorientált érzékenyítő tréningen, ami szintén segíti a közös munkát.

Milyen lehetőségei vannak az óvodapedagógusoknak a szakmai megújulásra, fejlődésre, szakmai együttműködésre?

A továbbképzések elengedhetetlenek a szakmai megújulás érdekében. A színvonalas szakvizsgás képzések sajnos elég drágák, és csak elvétve van rájuk pályázati lehetőség, a POK által kínált térítésmentes képzések viszont nagy segítséget jelentek a kötelező hétévenkénti képzési kötelezettség teljesítéséhez. A kerületi szakmai munkaközösségek jó lehetőséget biztosítanak a fejlődésre, együttműködésre, ám sajnos a tavalyi év ismert okok miatt nem tette lehetővé a munkaközösségi foglal-

” Igyekszünk maximálisan biztosítani a differenciált fejlesztést minden gyerek számára azokon a területeken, ahol szükséges, és erősíteni ott, ahol átlag feletti képességekkel rendelkeznek. Emellett a teljes alkalmazotti kör részt vett egy gyakorlatorientált érzékenyítő tréningen, ami szintén segíti a közös munkát. ”

kozások megtartását és a bemutatók szervezését, idén ezt is újra kell szervezni kerületi szinten. Természetesen az óvodán belül is vannak szakmai programok, képzések, amelyeket az önkormányzat támogatásával valósítunk meg.

Úgy tudom, az épület, ha más néven is, de korábban is óvodaként működött...

1997-ben a Szépvölgyi úti tagóvoda megszűnését követően jött létre a jelenlegi intézményegység, 1998 szeptemberétől működik jelenlegi helyén és szervezeti felépítésében az átépített, szép, új óvoda. Az épület alsó része szenespince volt, amit szigeteltek és csoportszoba lett belőle, fent pedig szolgálati lakások voltak, amelyekből szintén csoportszoba lett. Ebben az épületben az utolsó tégláig mindenhez emlékem fűződik, végig itt voltam az építkezés alatt, mindenben kikérték a véleményemet. A felújítás után öt csoporttal indultunk el.

Idén szeptembertől hány gyerek jár az óvodába?

Száznolcvanhat. Minden csoportban van két óvodapedagógus, három csoportonként van egy pedagógiai asszisztens, és minden csoportnak van dajkája. Ezen kívül gyógypedagógiai asszisztens áll azoknak a csoportoknak a rendelkezésére, ahol sajátos nevelési igényű gyerekek is vannak.

Lehetséges-e ennyi idő után teljesen elszakadni a hivatásától, vagy valamilyen formában még részt kíván venni az óvoda életében?

Egyelőre nem tudom elképzelni, hogy 47 év után teljesen elszakadjak az óvodától – bár barátkozom a gondlattal. A kerületi vezetői munkaközösség vezetőjeként szakmai kérdésekben gyakran kikérlik a véleményemet, szervezek programokat, továbbképzéseket, így az óvoda

mellett minden elképzelésemet, ötletemet meg tudtam valósítani.

Mi optimális körülmények között, a mindenkori kerületi vezetés támogatásával végeztük és végezzük a munkánkat, partnerek voltak a vezető kollegák, támogatott a Művelődési Iroda (jelenleg Intézményirányítási Osztály) vezetője és munkatársai is, így nehéz mindent hátrahagyni. Néhány órában szívesen segíteném még óvodánk és a kerület óvodáinak szakmai tevékenységét, ha lesz rá igény és lehetőség.

Mely eredményekre a legbüszkébb az elmúlt 40 évből?

Büszke vagyok óvodánk töretlen jó hírnevére, amelyhez minden kolléga hozzájárul, egy stabil, magasan kvalifikált nevelőközösséget, képzett, gyermekszerető alkalmazotti közösséget építettünk együtt. Innovatív szellemiség vezérli munkánkat, ami a folyamatos megújulás záloga is. Gyerekeink jó színvonalon állják meg a helyüket az iskolában, a szülők pozitív visszajelzései erősítenek minket abban, hogy jó úton járunk.

PÁLYAKEZDŐ PEDAGÓGUSOK

A gyerekeket a legjobban a hozzáállásuk miatt lehet igazán szeretni

Szöveg: **Karkó Ádám**

Rovatunk másik pályakezdője tulajdonképpen nem is igazán pályakezdő, ugyanis már korábban elvégezte az óvónő és tanító szakot, egészen 2019-ig azonban nem volt lehetősége kipróbálni magát ebben a kreatív és sokszínű munkában. Harmadik éve dolgozik az 1983 óta működő budapesti KIMBI óvodában, amely egy sárkányról kapta a nevét; évente pedig e névadó sárkánynak a születésnapját ünneplik együtt a gyerekek, szülők, pedagógusok. **Vágóné Ugró Szilviával** beszélgettünk pályakezdekről és a didaktikai tervezésről.

Mikor döntöttél úgy, hogy óvó néni leszel?

Általános iskola alsó tagozatában le kellett rajzolnom, hogy mi szeretnék lenni, én pedig lerajzoltam, hogy gyerekekkel foglalkozom. Ezt követően elvégeztem az óvónő és tanító szakot, de éppen úgy alakult az életem,

hogy nem tudtam elhelyezkedni a pályán, mert más munkával foglalkoztam, például részt vettem európai uniós projektekből, illetve dolgoztam a kecskeméti Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálatnál is. Ahogyan azonban telt az idő, éreztem, hogy egyre jobban szeretném kipróbálni magam ebben a szakmában. Végül 2019-ben döntöttem úgy, hogy elmegyek óvó néninek. Az év augusztusában kaptam állást a KIMBI óvodában, ahol azóta is dolgozom.

A felsőoktatásban volt olyan szakismereti-pedagógiai tárgyad, amely segített/segít a mindennapi nevelési célok megvalósításában?

Nagyszerű módszertani tantárgyaink voltak annak idején a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Karán. Kiemelném a vizuális módszertant és az ének-módszertant, amelyekből most profitálhatok. A főiskola alatt nagy segítség volt, hogy minden héten egy napot gyakorlattal töltöttünk, tehát hospitáltunk, megfigyeltük, hogyan működik a tanítás és a nevelés, illetve tanulhattunk a gyakorló pedagógusoktól. Az ott készített jegyzeteket máig elő szoktam venni.

Mik az eddigi tapasztalataid a pályával kapcsolatban?

Nagyon nehéz ez a szakma, ellenben nagyon szép. Sokszor megkapjuk mi pedagógusok, hogy milyen sok szabadságunk van, azt azonban szem előtt kell tartani, hogy ez nem egy olyan munkahely, ahol nyolctól négyig bent vagyunk, majd letelik a munkaidő, és mehetünk haza. A munka otthon is folytatódik. Volt, amikor még a férjem is besegített a következő napra szánt kis feladatok előkészítésébe. Ebben a szakmában a legjobban a gyerekeket és a hozzáállásukat lehet igazán szeretni. Hihetetlen azt megtapasztalni napi szinten, hogy mennyire őszinték, mennyire nyitottak, mennyire megbocsátóak a gyerekek. Ők a pedagógusok személyiségét, játékosságát értékelik, nem a külső körülményeket, és ezt nagyon szeretem bennük!

Mennyire tudnak a kisgyerekek koncentrálni egy-egy tanuló feladat vagy játék során? Hogyan lehet ezen javítani?

Ez egy összetett kérdés, ugyanis egyrészt az életkori sajátosságokat figyelembe kell venni, tehát más a koncentrációs ideje egy kiscsoportosnak és más egy nagycsoportosnak. Másrészt ez függ attól is, hogy mennyire érdekes a téma, amiről éppen szó van, mennyire motiváltak az adott helyzetben. Azt mindenképp kiemel-

ném, hogy milyen fontos a változatosság, de nem szabad elmenni amellett a tény mellett sem, hogy mit csinálnak otthon. Gondolok itt arra, hogy történik-e kreatív tevékenykedtetés, vagy például könyvet olvasnak-e nekik. Ilyenformán nagyon sok időt és energiát kell arra szánni pedagógusként, hogy megtervezzünk egy-egy foglalkozást, ahol a figyelmüket le tudjuk kötni. Az előző évben a nagycsoportosainkat az óvónőpárossal az iskolára készítettük fel. Ehhez egyaránt használtuk a Minimat eszközöket és a *Lurkó* iskolaelőkészítő füzetet is. Ezeket hétről hétre elővettük, amit a gyerekek nagyon szerettek, várták, hogy mikor következik a megoldandó feladat. Ezek a feladatok például megfelelő motivációval és játékosággal kiválóan fejlesztik a koncentrációs képességeiket, amellyel hozzásegítjük őket az iskolaérettséghez.

Teljes mértékben a magad kreativitására vagy bízva, vagy vannak bizonyos standardizált fogódzók, amikhez bátran hozzányúlhatsz mint pedagógus?

Létezik az *Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja* (ONAP), amely alapján elkészült az óvoda pedagógiai programja; ebben meg vannak határozva az irányelvek. A mi óvodánkban kiemelt a környezettudatos nevelés, mozgásfejlesztés, anyanyelvi nevelés. Továbbá minden évben ír az óvoda egy ún. éves tématervet, ami meghatározza, hogy az adott héten milyen témát kell feldolgoznunk a gyerekekkel. Például október 18-án kezdődik az *Érik a szőlő* témahét, ami az ősze és a szüretelési időszakra utal. Mi pedig ehhez kapcsolódóan készítjük el a foglalkozásterveinket. Hogy a foglalkozástervezetbe mi kerül be, abban már szerepet játszanak az életkori sajátosságok, valamint a nevelési célok, hogy hová szeretnénk eljutni, mire szeretnénk őket nevelni, hogy milyen fejlesztést szeretnénk végezni. Itt kapnak igazán szerepet a didaktikai módszertanok. Viszont abban szabad kezdet ad az óvoda, hogy a közösen elkészített, például Mikulás-rajzok vagy bizonyos feladatok hogyan nézzenek majd ki. Tulajdonképpen van egy alapvető irányelv, amit követünk, ugyanakkor vannak helyzetek, amikor lehetséges, hogy rugalmasan kezeljük a témákat, például megcserélhetünk időpontokat. Két éve egy buszsofőr volt a vendégünk, nem az adott héten, hanem csak egy héttel később tudott jönni, ezért gyorsan megcseréltük a témaheftet, és sikerült megoldanunk zökkenőmentesen a közlekedésről szóló programot. Ebben a szakmában a kreativitás nagy segítség. Örülök, hogy olyan intézményben dolgozom, ahol a kreativitásomnak teret engednek, ahol a gyerekekkel együtt alkothattunk hétről hétre.

„Beleszeretem” a gyerekekbe a tananyagot

Ezúttal egy olyan óvó nénit szólítottunk meg, aki egyetemi éveit nem Magyarországon, hanem Szlovákiában, Nyitrán töltötte, magyar nyelvű közegben. Alapképzését óvodapedagógus szakon végezte, majd a mesterképzésben tanítónői végzettséget szerzett. Az elmúlt évben Arlón, az Elfogadlak Alapítványnál hátrányos helyzetű roma gyerekekkel foglalkozott. **Bús Anikóval**, az Újpalotai Összevont Óvoda Kavicsos Tagóvodájának óvónőjével beszélgettünk a pályakezdekről és az apadhatatlan gyermekszeretetről.

Miért döntöttél a pedagóguspálya mellett?

Már óvodáskoromban imádtam „tanítónénisét” játszani, később azonban ingadoztam a szakmák között: az egyik héten állatorvos szerettem volna lenni, a következőn már mérnöknek akartam tanulni, és még szóba jött a pszichológia is. Amikor ténylegesen dönteni kellett, hogy mit szeretnék hallgatni az egyetemen, végül visszakacsintottam erre a szakmára. Erős késztetést éreztem arra, hogy gyerekekkel foglalkozzak. Így jött az óvodapedagógia, majd mesterképzésen a tanítóképzés is.

Az egyetemi szaktárgyak közül voltak olyan szakismereti-pedagógiai tárgyak, amelyek segítettek/segítenek a mindennapokban?

A fejlődépszichológia nagyon sokat segít a pályán való tájékozódásban, ugyanis a pszichológiai ismeretekkel fel tudjuk mérni az adott gyermek lelkiállapotát, illetve azt, hogy a gyermek pszichológiai fejlődése megegyezik-e az életkori sajátosságaival. Volt egy tanárnőnk az egyetemen, aki végigvezetett bennünket a pszichológia útvesztőjén, és 5 éven keresztül rendkívül színvonalasan – gyakorlati példatárral – vette végig velünk a legáltalánosabb leckéket is. Megtanított bennünket arra, hogy bizonyos szituációkban hogyan tudjuk használni a lélektani ismereteinket. Ezenkívül megannyi gyakorlati módszert osztott meg velünk, hogy miként lehet egy figyelemzavaros gyermek figyelmét lekötni, vagy hogyan kell kezelni a kiközösítés problematikáját. Számomra a legkülönlegesebb, hogy ez a tanárnő volt az, aki a matematikát is tanította, ami a szívem csücske. Mindig emlékeztetett bennünket arra, hogy azokat a feladatokat, amelyeket a gyerekekkel elvégeztetünk, vizsgáljuk

meg, valóban megfelelő-e a számukra. Vagyis megtanított a kisgyermek fejével is gondolkodni.

Milyen gyakorlati tudásra tettél szert az elmúlt egy évben?

A gyakorlati tudásomat Arlón, az *Elfogadlak Alapítvány*-nál hátrányos helyzetű roma gyerekekkel való foglalkozásom során szereztem. Az első osztályos korosztállyal foglalkoztam, a feladatomban az volt mindenekelőtt, hogy megmérjem a friss, kis elsősök iskolaérettségét, ugyanis sokszor elfelejtjük, hogy bár testileg egy gyermek megérhet az iskolára, ugyanakkor szellemileg és emocionálisan nem biztos, hogy készen áll egy másfajta közegbe való belépésre. A gyerekeket tehát hiába „teszik be” egy közösségbe, nem mindig tudnak integrálódni. Ilyen problémákkal találkozhattam ennél az alapítványnál; azok a gyerekek még nem voltak képesek az iskolai környezetet „magukra venni”, például még igényelték a délutáni alvást. Azt tapasztaltam, hogy nem könnyű azokkal a gyerekekkel foglalkozni, akiknek az iskola még teljességgel megterhelő, látva, hogy még nem iskolaérettek. Ezért sokszor a délutáni házi feladatokon túl inkább a lelki fejlődésükkel foglalkoztam. Ám kifizetődő érzés, amikor több hónap könyörgés és küzdelem után a csoport által kiközösített, „rossz” gyermek bejön az iskolába, megölel, és azt mondja: „Tanító néni, én téged szeretlek!” Azt hiszem, ennél több nem is kell.

” Fontos, hogy pedagógusként felkeltsem a figyelmét, és létrejöjjön egy belső motiváció számára, amitől úgy érzi, hogy azt a tevékenységet ő akarja elvégezni. ”

Mennyire tudnak a kisgyerekek koncentrálni egy-egy tanulás feladat vagy játék során? Hogyan lehet ezen javítani?

Az a tapasztalatom, hogy egy gyerek számára minél érdekesebben és szívesebben kell bevezetni az éppen aktuális feladatot, méghozzá úgy, hogy több érzékszervét is aktivizáljuk. Fontos, hogy pedagógusként felkeltsem a figyelmét, és létrejöjjön egy belső motiváció számára, amitől úgy érzi, hogy azt a tevékenységet ő akarja elvégezni. Muszáj, hogy azt az ingerhalmazt próbáljuk meg felülírni, ami egyébként is éri a gyerekeket – gondolok itt a digitális eszközök használatára, ahol állandó fény- és hanghatás éri a gyerekeket. Nem szabad elfelejteni, hogy határozottan (de nem parancsolóan) kell a szóban forgó tevékenységet felvázolni, elmondani és megmutatni.

Teljes mértékben a magad kreativitására vagy bízva, vagy vannak bizonyos standardizált fogódzók, amikhez mindig nyúlhatsz mint pedagógus?

A gyerekekkel nemcsak játszunk az óvodában, hanem ténylegesen nagyon sok mindent tanítunk is nekik. A *Nemzeti alaptanterv* óriási fogódzó tud lenni ebben a munkában, kifejezetten nagy segítséget nyújt mind a pályakezdők, mind a tapasztalt pedagógusok számára. Ez egy olyan hivatás, ahol a formális részen kívül számtalanszor van szükség a pedagógus elhivatottságára és kreativitására. Ezt nem lehet nem szívvel-lélekkel csinálni, mert az ember fáradtan hazaérkezve sem a mosogatóson gondolkodik, hanem azon, hogy mit szeretne csinálni másnap a gyerekekkel, hogy segítse őket a fejlődésben.

Nem kell zenészcsaládba születni ahhoz, hogy szerethessük a zenét

Csecsemő-, kisgyermek- és óvodáskorban elengedhetetlen a zenei fejlesztés, ugyanis hozzájárul ahhoz, hogy a kisgyermek és óvodáskorúak tempóérzékelése, hangszínelismerése, illetve a zenei kreativitása és dallamhallása, sőt térbeli tájékozódásuk és szóbeli-verbális képességeik is fejlődjenek. A zene alapvető hatással van életünk minden területére, ilyenformán elengedhetetlen, hogy már kisgyermekkorban foglalkozunk a gyerekek zenei fejlesztésével, hiszen a zene által jóval emocionálisabbak, empátikusabbak, akár racionálisabbak is lehetnek a gyerekek, sőt az ún. „szépérzékük” is fejlődik. Ennek megvizsgálására és formálására kezdte el kísérletét a 2021-es OTDK Tanulás- és Tanításmódszertani – Tudástechnológiai szekciójának 2. helyezetteje, **Rákóczi Barbara**, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola hallgatója, akivel a kutatásáról, az agyterületek különböző fejlesztéséről és a zene erejéről beszélgettünk.

Szöveg: **Karkó Ádám**

Mikor döntöttél úgy, hogy óvodáskorúakkal szeretnél foglalkozni? Eleve kitűzött cél volt az óvó néni szerepkör?

Mindig a gyerekekkel való foglalkozás érdekelt, bár eleinte arra gondoltam, hogy csak a zeneoktatás terén, ilyenformán konzervatóriumba jelentkeztem, ahol rájöttem végül, hogy nem csak a zene miatt érdekel a gyermeknevelés. Így ötvöztem a kettőt, tehát a konzervatórium után az óvónői szakot jelöltem meg, ahol tulajdonképpen ugyanúgy tudom művelni a zenét, csak nem annyira kizárólagosan, mint ha csak zenetanári szakra mentem volna. Gyakorló óvónőként egyébként a zenei fejlesztés lesz a fő profilom, amit úgy tudok elképzelni, hogy esetleg egy zenei specializált óvodába megyek el. De szívesen tartanék zenei foglalkozásokat, hiszen a kutatásom pont arra irányult, hogy nem kell zenészcsaládból érkezni ahhoz, hogy megadhassuk a zenei ingerközeget a gyerekeknek.

Hogyan foglalnád össze röviden a kutatásod célját?

Ahogy figyeltem a most 10 éves kistestvérem ugrásszerű zenei fejlődését, rájöttem, hogy ez a zenei lehetőség nem csak az én testvéremben lehet meg. Mások ezt lehet, hogy tehetségnek mondják, vagy a genetikával hozzák összefüggésbe. Én úgy gondolom, hogy ez egy lehetőség, ami persze összefügghet a génekkel, tehát lehet, hogy valaki hordoz egy olyan gént, ami csak akkor fejeződik ki, ha a környezete olyan hatással van rá. A zenében ez akkor tud kibontakozni, ha a gyerek megkapja azt az ingerközeget nullától hatéves koráig. A kutatásom célja tehát az volt, hogy igazoljam: lehetséges biztosítani legalább hasonló – ha nem is ugyanolyan – zenei ingerközeget az óvodában, mint amit egy zenészcsaládba született gyermek megkaphat otthon nap mint nap. ▶

Miként határozható meg a térérzékelés zenei alapú fejlesztése?

Amikor meg szeretnék győzni valakit arról, hogy a zene nemcsak azért fontos, hogy zenészeket képezzünk, hanem a mindennapi élet egyéb készségeire is hatással van, akkor a térérzékelést szoktam felhozni példaként, mert a kutatásom is igazolta, hogy igenis van összefüggése a zenének és a térérzékelésnek. A kutatásom eredményei arra engedtek következtetni, hogy amikor több hangszert próbál ki egy gyerek, akkor mindig talál egy adott rendszert, ahol a távolságok hangokat jelölnek, és a távolság növelésével vagy csökkentésével változtathatja a hangot, melyről tapasztalatot szerezhet. Így kapcsolódik tehát össze a zene a térrel.

A dal, a ritmus, a ritmika alapvetően behálózza az egész lényünket, mondhatni létszükségletünk a zene. Honnan jött az ötlet, hogy olyan zenei tevékenységeket vigyél be az óvodába, amivel fejleszhetőek a térorientációs képességek?

Nullától hatéves korig tart az az időszak, amikor el kell kezdeni a gyermek zenei fejlesztését. A 3–6 éves korosztály pont az óvodai időszak, ahol – akinek nincs otthon kéznél hangszer – a szülők elérhetik, hogy valamilyen zenei fejlesztésben részesülhessen a gyermek. Tehát itt már esélyük van arra, hogy a bennük rejlő tehetség kibontakozzon, ezért fontos, hogy egy olyan ideális csoport jöjjön létre, ahol foglalkozunk a gyerekek zenei fejlesztésével. Ott azt imitálnák az óvónők, ahogy egy zenészcsaládban passzív módon szívják magukba a zenét a gyerekek, nem pedig külön foglalkozásokat tartanának. El szerettem volna rugaszkodni a frontális módszerektől.

Mit gondolsz, a zene milyen hatást képes gyakorolni a mindennapi életre kisgyermekkorban?

Például indirekt módon fejlődik a logikus gondolkodásuk vagy a szóbeli kifejeződések, melyeknek az iskoláskorban, de később felnőttkorban is vitathatatlanul hasznát vehetik a gyerekek. A zenei értésük, a zene iránti viszonyulásuk és az esztétikai érzéseik is fejlődnek, de a zene természetesen az empátiára is hatással van. Ha pedig nem egy járványhullám közepén zajlik le a kutatás, akkor nemcsak egy stagnálást észlelhettünk volna ez utóbbinál, hanem biztos vagyok benne, hogy emelkedett volna a pozitív hatások értéke, ugyanis a kontrollcsoport ugyanennél a változónál visszaesést mutatott.

Hogyan kell elképzelni azt a szintfelmérő rendszert, amivel felmérhető egy gyermek aktuális zenei fejlettségi szintje?

Zenei tartalmú játékos feladatokat végeztünk a gyerekekkel, egyénileg, egy külön szobában, tehát csak a felmért gyerek és én voltunk jelen. Minden feladat valamilyen készségre irányult. Ilyen például a dallamhallás, ahol én eléneklek egy rövid dallamot, amit nekik első hallás után vissza kell énekelniük. Hasonló elven vizsgáltam a tempóérzékelést, mely során hallanak egy

rövid hangszeres részletet, ami folyamatosan gyorsul vagy lassul, esetleg ugyanazt a tempót diktálja, így ezt kell észrevenniük. Természetesen az ő nyelvükön, hiszen nyilván a gyorsulás, lassulás, stagnálás fogalmakat nem értik meg, ezért megbeszéltük, hogy figyeljék a zenét, és fogalmazzák meg, mit tapasztalnak a zene végén: vagy „gepárdgyors” lett a zene, vagy csigalassú, vagy ugyanolyan maradt – itt persze az azonosság és a különbség fogalmát előre tisztáztuk a gyerekekkel.

Milyen mérés technikai lehetőségeket tudtál használni?

A zenei fejlettségi szintek vizsgálatánál egy tematikai egység mentén vizsgáldtam, mégpedig a Janurik–Józsa kutatáshoz¹ használt tesztornak a témakörei voltak megadva – dallamhallás, tempóérzékelés –, és a zenei előképzettségemből kiindulva találtam ki feladatokat óvodás szinten. Ez szolgált eszközzel a zenei fejlettség vizsgálatához.

Az érzelmi fejlettség vizsgálatához egy SDQ-kérdőív² (Képességek és nehézségek) alapján tájékozódtam,

¹ http://nevelestudomany.elte.hu/downloads/2016/nevelestudomany_2016_1_49-69.pdf

² <https://alapellatas.okfo.gov.hu/wp-content/uploads/2021/08/SDQ-Kepessegek-es-Nehezsegek-kerdoiv.pdf>

amit az óvónők a kutatás elején, illetve végén kitöltöttek minden egyes gyerekre vonatkozóan. Például, hogy mennyire ingerlékeny egy gyerek, hány barátja van, mennyit beszél stb.

A térbeli tájékozódást pedig testsémával vizsgáltam, azaz először a jobb kéz-bal láb, bal kéz-jobb láb mozgást vizsgáltam, majd jöttek olyan szituációk, amelyek már voltak, akiknek nem mentek olyan könnyen – pl. fogjuk meg a jobb kezünkkel a bal fülünket.

A kognitív vizsgálathoz Gyarmathy Éva Kognitív Profil Tesztjének egyik altesztjét használtam fel számítógépes program formájában, ahol halmazkiegészítés volt a feladat, amiben különböző formájú alakzatok voltak egy halmazban, ezekből hiányzott egy-egy darab, és oda kellett beilleszteni a hiányzó alakzatot.

A beszédképességet két részből vizsgáltam. Egyrészt megfigyeltem a beszéd tisztaságot, azaz, hogy mennyi hangot tudott tisztán ejteni egy gyerek – volt olyan gyerek, akinek már megvolt az összes hangja –, de ha valakinek hiányzott a „s” hangja vagy az „r” hangja, úgy azokat feljegyeztem. Másrészt a szókinccset mértem, ahol úgy tudtam vizsgálni az alapszókinccs mértékét, hogy el kellett magyarázniuk egy ismeretlen szót, például ilyen volt a *csizmadia* – amit jellemzően egy-két gyereknél többen nem ismertek egy meséből –, a mon-

dataalkotásuk, szóbeli kifejeződésük így meg tudott mutatkozni, ahogyan próbálták meghatározni a jelentését.

A szülők mennyire voltak partnerek a kutatás során?

A legeslegelső lépésem az volt, hogy adtam egy részletes tájékoztatót minden szülőnek mind a zenei csoportban, mind a kontrollcsoportban. Ebben a tájékoztatóban leírtam, hogy ki vagyok, és mit szeretnék csinálni, illetve mindebben milyen szerepet kapnak a gyerekeik. Ezeket aláírással visszakértem, senkinek nem volt ellenvetése, volt egy szülő, aki megkeresett, de csak azért, mert nagyon érdekelte, amit csinálok, így külön kért tőlem anyagot, felmérést – ő egyébként fuvolanár a helyi iskolában, és ennek természetesen külön örültem.

Milyen tematikus egységekre sikerült felosztani a 8 hónapon át tartó, heti rendszerességgel megtervezett, 23 alkalmas zenei gazdagító programot?

Két nagy területre osztottam a zenei programomat. Egyrészt a zeneismereti repertoár bővítése, másrészt pedig a hangszerismeret bővítése. Ezeket váltogattam hétről hétre. Hol új hangszert, hol új zenét vittem be – amire valamilyen játékot találtam ki, vagy csak rajzoltunk, a lényeg, hogy valamilyen nem zenei dolgot csináltunk zenére. Amikor hangszert vittem be, elsőként bemutattam részletesen, elmagyaráztam a hangszer felépítését, megszólaltatását, majd játszottam rajta néhány dalt. Ezután egyből adtam teret, hogy mindenki megnézhesse, ha volt rá alkalom, meg is szólaltathatták – persze egy klarinétot nem lehet mindenki szájába adni, de meg tudják fogni, mozgathatják a billentyűin az ujjukat, amivel már megvan a sikerélmény. Egy hangszerbemutatónak ez a legfontosabb momentuma, ugyanis a lehető legtöbb érzékszervet bekapcsolja, ezzel pedig egyre maradandóbbá válhat az élmény.

Mit érthetünk azon, hogy „a legsokoldalúbb és a legkülönbözőbb zenei ingereket kell biztosítanunk a gyerekek számára”?

Az emberi agy a hallás tekintetében úgy fejlődik, hogy azokból a zenei, illetve nem-zenei – vagyis verbális – ingerekből tud később gazdálkodni, amit kisgyerekkorban az agy megtanult elkülöníteni. Tehát minél több különféle hangot tudunk megkülönböztetni, annál tudatosabban tudjuk használni azokat. Azt gondolom, hogy ez lehet a szépen éneklés képességének az eredete. Ez az a plaszticitás, ami hároméves korban egyszer, majd 6–7 éves korban véglegesen bezárul. Ha ezt a sokszínűséget biztosítjuk a gyermeknek az életkezdéstől, minél variábilisabb hangszerek, zenék, éneklési skálák hallgattatásával, azzal bizonyosan sokat tudunk tenni zenei fejlődéséért.

MESE-hősökkel a stroke ellen

Az elmúlt hónapokban több országhoz hasonlóan Magyarországon is életre keltett MESE-hősök kampány során az óvodások és a kisiskolások játékos kalandok során tanulhatják meg, hogyan nyújthatnak segítséget, ha valaki a környezetükben stroke-ot kap. Szupererővel rendelkező karakterek: Értesítő Emil, Mosoly Misi, Szószátyár Szilvi és Erő Ernő azok, akik a segítségükre sietnek, hogy közösen szállhassanak szembe a Gonosz Vérröggel.

Felmerülhet a kérdés, vajon a gyerekek is tudnak segíteni azoknak a nagyszülőknek, akiken észlelik a betegség tüneteit? Hogyan ismertessük meg velük a fontosabb teendőket? Hogyan tudnak a programhoz csatlakozni az iskolák, miért fontos, hogy minél több tanuló részese legyen a kalandnak? Többek között ezekre is választ kapunk a kampány során.

Felismerve az ügy fontosságát, a kampányhoz teljes mellszélességgel csatlakozott az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) és a Magyar Vöröskereszt, valamint számtalan iskola is regisztrált.

„A gyermekek esetében mi azt látjuk, hogy akár már óvodás kortól is be lehet őket vonni a programba. És ami talán még fontosabb: lehet a személyiségüket formálni, hogy amikor majd felnőttek lesznek, akkor ez a segítő attitűd, a szolidaritás is ott legyen a mindennapi viselkedésükben és a lelkük alapértékei között” – mondta Gyórfi Pál, az Országos Mentőszolgálat kommunikációs vezetője a Kossuth Rádióban.

De vajon valóban helyes-e a gyerekek figyelmét már óvodás, általános iskolás korban felhívni arra, hogy vigyázzanak nagyszüleikre, ha a stroke (a Gonosz Vérrög) tüneteit észlelnék, és hívják a 112-es segélyhívót? A program hazai szakmai mentora, Dr. Folyovich András, a Szent János Kórház Stroke Centrumának vezető főorvosa szerint mindenképpen, de ennek a fontos, sokakat érintő betegségnek a megértéséhez meg kell vizsgálnunk a körülményeket is. A stroke elsősorban az idősebb korosztályt érinti, azt a generációt, akiknek a jelentős része magányosan, egyedül éli a mindennapjait, s a legtöbbit általában az unokával találkozik, hiszen sokszor ő vigyáz rá, míg a szülők dolgoznak.

És ha megtörténik a baj...?

Hazánkban évente több tízezer ember kerül kórházba stroke miatt, ám fontos tudni, hogy a beérkező betegek túlélési esélyei, illetve az, hogy teljesen felépülnek-e a betegségből, vagy sem, nagyban függ az úgynevezett időablaktól. Minél korábban kapják meg ugyanis az életmentő vérrögoldó kezelést, annál nagyobb az esély a gyors és teljes felépülésre. Erre mindösszesen 4 és fél óra áll a rendelkezésre. Ám ha egy idős, egyedül élő embert „üti meg a guta”, és nincs senki a közelében, aki tárcsázza a 112-t, akkor bizony nem sok esélye van

a túlélésre. Ugyanakkor sok nagyszülő van abban a szerencsés helyzetben, hogy vigyáznia kell az unokákra, és ha netán stroke-ot kap, s a kisunoka a tünetek láttán nem ijed meg, bizony sikerülhet megmentenie a nagyka életét.

Tehát igenis van értelme a kampánynak, van értelme bekapcsolódnia a játékba, s megismerni a MESE-hősöket, akik végig mellettük lesznek a játékos tanulási folyamatban, megtanítják a nebulókat, hogyan legyenek életmentők, hogyan válhatnak igazi hőssé. Egyszóval a MESE-hősök kampány célja, hogy játékosan edukálja az 5–9 éves korosztályt, hogy ha a stroke tüneteit észlelik, az ijedtség helyett igazi kis szuperhősként siessenek a nagyszülő segítségére, és azonnal tárcsázzák a 112-t.

De vajon képes erre egy kisóvadás, egy kisiskolás? A tapasztalatok szerint igen. Az elmúlt hónapokban két

olyan eset is végigfutott a magyar közösségi médiában, amikor 5 év körüli gyerekek hívtak segítséget az eszméletüket veszített szüleikhez. Látható tehát, hogy már ilyen korban is képesek segítséget hívni szükség esetén, ha fel vannak rá készítve. Ez az edukációs program éppen erre tanítja meg őket: hogy felismerjék, ha baj van, és akkor is tudjanak segítséget kérni, ha nincsen felnőtt a közelükben.

Kik azok a MESE-hősök, hogyan keltek életre?

A MESE-hősök programot a Macedóniai Egyetem Nevelési és Szociálpolitológiai tanszéke dolgozta ki, és az Angles Initiative támogatta a létrejöttét. A megvalósításban részt vett/vesz a Lions Club International és a Stroke Világszervezet is. A Lions Club International mintegy 1,4 millió fővel dolgozik azon, hogy maradandó változást hozzanak létre az emberi életek megmentésével. A Stroke Világszervezet pedig globális szinten dolgozza ki az irányelveket, és biztosít megvalósítási forrásokat az egészségügyi szakemberek számára, hogy javíthatóak a stroke-ellátás minőségét világszerte.

A program eredeti címe a FAST-Heroes, azaz „villámgyors hősök”. A betűszó a stroke tüneteire és a gyors ellátásra utal. A tünetek először az arcon (F), a karon (A) és a beszéden (S) észlelhetők, mindezt pedig gyors reakcióidő (T) kell, hogy kísérje.

Magyarul a kampány alapjaként szolgáló mesekönyv szereplői nevének a kezdőbetűiből áll össze a név: Mosoly Misi (M), Erő Ernő (E), Szószátyár Szilvi (S) és Értesítő Emil (E). A kisunoka és a három nagyszülő, akik mind-mind saját szupererővel rendelkeznek, ám a Gonosz Vérrög így is veszélyt jelenthet rájuk.

A kampány mottója a „**A világ megmentése egy nagyszülővel kezdődik!**”, mivel a felmérések szerint a stroke leginkább az idős korosztályra jellemző, akik sokszor egyedül vannak, és nincs, aki mentőt hívjon. A kampány pontosan ezen a szomorú statisztikán szeretne segíteni, hogy egy kisgyerek is tudjon segítő kezét nyújtani.

A kampány számos országban igen eredményesen működik, eddig az alábbi országokban vezették be:

- Görögország
- Szlovákia
- Szlovénia
- Ukrajna
- Spanyolország
- Lengyelország
- Románia
- Olaszország
- Bulgária
- Portugália
- Németország
- Dél-Afrikai Köztársaság
- Litvánia
- Brazília
- Izland
- Kanada
- Albánia
- India
- Egyesült Arab Emírségek

Vannak olyan helyek, ahol szinte kivétel nélkül minden óvoda és iskola csatlakozott a programhoz. A gyerekek a felmérések szerint élvezik a kampány minden mozzanatát, a pedagógusok is szívesen vesznek részt benne. Vannak olyan országok, ahol felismerték társadalmi jelentőségét, és integrálták a tanmenetbe.

A mese, amelyen keresztül a gyermekek megismerkedhetnek a stroke tüneteivel, megjelenik a kampány hivatalos honlapján egy gazdagon illusztrált, magyar nyelvű mesekönyvben, és több online videóban is.

A sztori középpontjában három nagyszülő és unokájuk, Emil áll, akinek szemében a nagyszülők igazi szuperhősök, ezért szupernagyszülőnek nevezi el őket. Nincs ezzel egyedül, hiszen szüleink, nagyszüleink mindannyiunk számára sebezhetetlen szuperhősnek tűnnek, akikre mindig számíthatunk, és minden gondunkra azonnal tudják a megoldást. A három nagyszülő egykor MESE-hősként harcolt a Gonosz Vérrög ellen, amely az agyat támadja meg. Ezt nevezzük stroke-nak, ezzel kapcsolatban tanítanak meg a MESE-hősök mindenre, amit fontos tudni.

Mivel a szupernagyszülők képességeiknek köszönhetően sikeresen felvették a harcot a Gonosz Vérröggel szemben, ezért Emil is csatlakozni akar hozzájuk, hogy ő is MESE-hősként harcoljon, és szükség esetén megvédje nagyszüleit.

Bemutatkoznak a szuperhősök

- **Mosoly Misinek** a mókás arckifejezéseiben rejlik a szuperereje, bárkit megnevetett és jókedvre derít. Értesítő Emil nem is gondolná, hogy a Gonosz Vérrög erre a szuperképességre is kihat, pedig ez sajnos így van!
- **Erő Ernőnek** szuperereje van, a tenyerén is elbírja Emilt. Ez sokat segít neki a harcban, viszont a Gonosz Vérrög ezt is ellophatja.
- **Szószátyár Szilvinek** a csodás hangjában van a szuperereje, ugyanis olyan erős, hogy betöri vele az üveget is. Emil meglepetésére azonban a Gonosz Vérrög még erre a szupererőre is kihat, ugyanis ezt is megbéníthatja.

Értesítő Emil mindent megtesz, hogy csatlakozzon a szupernagyszülőkhöz, és győzni tudjon a Gonosz Vérrög ellen, ami ha megjelenik, akkor az adott nagyszülő elveszíti szuperképességét. Ehhez azonban az kell, hogy felismerje, milyen jelei vannak a Gonosz Vérrög

Magyarországra is megérkeztek a **MESE-HŐSÖK**

A MESE-hősök egy díjnyertes nemzetközi edukációs stroke kampány, melynek célja felkészíteni a gyerekeket arra, hogy mit tegyenek vészhelyzet esetén. Az online program során megismerkedhetnek a stroke tüneteivel és a segélyhívás fontosságával, hogy baj esetén hősként cselekedjenek!

Látogass el weboldalunkra és csatlakozz te is a programhoz! www.fastheroes.com

MEGELŐZÉS

Fókuszban a rizikófaktorok.

Játékos edukáció a legkisebbek számára is!

EGÉSZSÉG- KÖZPONTÚ NEVELÉS

Csak egészséges gyermekből lehet egészséges felnőtt!

MAGYAR NYELVŰ WEBOLDAL

Minden eszköz adott a program megvalósításához!

ANIMÁCIÓK, DALOK, VIDEÓK

Gyermekközpontú, mesés kalandok.

Tartalom a legkisebbek számára is érthető formában!

JAVÍTSUNK A STATISZTIKÁKON!

Minden második ember szív- és érrendszeri betegségben hal meg. Tegyük ellene!

MINDENKIBEN OTT REJLIK A HŐS!

A megfelelő tudás birtokában te is életet menthetsz!

NEMZETKÖZI EDUKÁCIÓS PROGRAM

Sok országban, többek között Litvániában, Csehországban, Ukrajnában és Németországban is nagy sikert aratott a program, amelyhez számtalan oktatási intézmény csatlakozott.

Interjú Dr. Folyovich Andrással

– Mi a célja a MESE-hősök programnak?

– A kampány célja, hogy ha a gyerek észleli, hogy a rájuk vigyázó nagyszülő rosszul van, akkor akár felnőtt segítsége nélkül is képesek legyenek segítséget hívni. A stroke legfontosabb tüneteit egyszerűen kommunikáljuk a MESE-könyvben – ezek az arc féloldali lebénelése vagy a száj lefittyenése, az egyik kar erőtlené válása, illetve a zavart beszéd. Ezeket a panaszokat egy-egy nagyszülővel személyesítettük meg.

– Hogyan személyesítik meg a szereplők a tüneteket?

– Mosoly Misi nagypapa a féloldali arcbénulást jelképezi, Erő Ernő nagypapa a kar erejének elvesztését szimbolizálja, Szószátyár Szilvi nagymama a beszédképességének zavarát mutatja be. És ott van még Emil, az unoka, akiből azáltal válik szuperhős, hogy megtanul gyorsan segítséget hívni szükség esetén. Ráadásul éppen most készült el az Országos Mentőszolgálat Élet Mentő nevű applikációja, amit akár egy gyerek is könnyedén tud használni. Ez egyetlen gombnyomással tárcsázza a 112-es segélyhívót, ami a mobiltelefon GPS-ének köszönhetően pontos helyadatokkal is szolgál a mentők számára.

– Pontosan kiket céloztak meg ezzel az edukációs kampánnyal?

– A MESE-hősök program a nagycsoportos óvodásokra és az alsó tagozatos általános iskolásokra, vagyis az 5–9 év közötti gyerekekre koncentrál,

ugyanis erre a korosztályra jellemző, hogy gyakrabban betegek, és ilyenkor sűrűn előfordul, hogy a nagyszülők vigyáznak rájuk. Az edukációs anyagokat úgy állították össze, hogy a célközönség számára könnyen érthetőek legyenek.

– Jól tudom, hogy ez a program nem csak itthon fut sikeresen?

– Igen, a MESE-hősök egy nemzetközi program, amit két éve a Magyar Stroke Liga képviselőjében volt szerencsém hazahozni, adaptálni. Eredetileg egy élő szerepjáték lett volna, de a koronavírus-járvány keresztülhúzta a számításainkat, így lett belőle többek között egy mesekönyv, de elérhetőek a honlapon animációs videók is. A programot már kipróbáltuk online foglalkozások keretében, óvónők és fiatal kollégáim segítségével, de reméljük, hogy ősztől már személyes tanításra is lesz lehetőség.

– Milyen volt itthon a fogadtatása?

A gyerekek körében nagy sikere volt a MESE-hősöknek, ugyanis rengeteg csodás rajzot kaptunk a részt vevő gyerekektől. Ennek az edukációs kampánynak is köszönhetően a Szent János Kórház „Online családbarát kórház” címet nyert a Magyar Kórházszövetség pályázatán, amire nagyon büszkék vagyunk. Úgy gondolom, ez a program nagyon jól illeszkedik abba a prevenciók kampányba, amit évek óta kommunikálunk a felnőtt lakosság irányába.

megjelenésének, és mit kell tennie ahhoz, hogy segítsen a bajban.

Történetmesélésen és interaktív oktatóanyagban kívül a program része egy Guinness-rekord-kísérlet is, mely során a gyermekek szuperhős álarcot öltve lefényképezhetik magukat, hogy létrejöhessen a világ legnagyobb fotóalbuma a kis hősökről. Ehhez a **hu-hu.fastheroes.com** weboldalon egy külön kezelőfelület is elérhető, ahova bárki feltöltheti a saját képeit. Mindenki annyi fotóval csatlakozik, amennyivel szeretne, az egyetlen feltétel – a szuperhősasmaskokon kívül –, hogy a fényképek különbözzenek egymástól.

Nemzetközi verseny

Tovább növeli az élményfaktort, illetve segíti a közösségek összekovácsolását, hogy az intézmények országosan és globálisan is tudnak versengeni a gyerekek által összegyűjtött pontoknak köszönhetően. Magyarországon a kampány kiemelt támogatója az Országos Mentőszolgálat, a Magyar Vöröskereszt és a Magyar Orvostanhallgatók Egyesülete, Dr. Folyovich András, a Szent

János Kórház Stroke Centrumának vezető főorvosa pedig szakmailag felügyeli a programot.

Dr. Folyovich András mint a program szakmai mentora

Dr. Folyovich az MTVA reggeli műsorában egy interjúban beszélt arról, hogy minden második ember szív- és érrendszeri megbetegedésben hal meg. Ezek közé tartozik a stroke is, amely kortól és nemtől függetlenül bárkit elérhet, mégis a szélütés elsősorban az idősebb korosztályt fenyegeti. Ezen a szomorú statisztikán szeretne javítani a MESE-hősök program, amelyet 9 éves kor alatti gyerekeknek dolgoztak ki, lényege, hogy egy kisgyermek is fel tudja ismerni a stroke tüneteit, és mentőt tudjon hívni.

Az ideai tanévben remélhetőleg minden megváltozik

Noha a MESE-hősök már 2020-ban is elérhető volt hazánkban, a koronavírus-járvány miatt a fő fókusz a 2021-es évre helyeződött át. Az első tapasztalatok

pedig talán még a hazai koordinátorokat is meglepték. A nyár során felkeresték a nyári táborokat, a fogadtatás pedig pozitív volt, hiszen a táborok szervezői örömmel vették, hogy ezzel is színesedtek a programjaik.

A gyermektáborokban mentőápolók és egyetemi hallgatók bevonásával kezdődött meg a MESE-hősök program megismertetése, hatalmas sikerrel. A gyerekek kíváncsian fogadták a „szuperhős” nagyszülőket és Emilt, a kapott MESE-hősökről szóló könyvet átlapozva megismerkedtek történetükkel. Sőt, az OMSZ dolgozói a program helyszínén egy mentőautóba is bepillantást engedtek a gyerekeknek, akik hatalmas lelkesedéssel fedezték fel a „sárga autó” titkait, miközben a mentőápolók a 112-es segélyhívószám fontosságára hívták fel a figyelmüket.

Hogyan csatlakozhatnak az intézmények?

A regisztrációt követően az oktatási intézmények számára a program ingyenesen biztosít életkornak megfelelő tananyagokat, így a szülők és pedagógusok számára minden eszköz adott, hogy átadják az életmentő tudást a gyerekeknek. A program egyébként teljesen rugalmas, nagy szabadságot biztosít a résztvevőknek, különösen a pedagógusoknak, akikre kulcsszerep hárul az oktatás során. Ezért lehetőség van rá, hogy a tanárok együtt dolgozzanak egy tanóra vagy foglalkozás keretében a gyerekekkel, de ha praktikusabbnak látják, a munkafüzetek kitöltését otthoni feladatként is meghagyhatják. Az intézmények akár úgy is részt vehetnek a kampányban, hogy népszerűsítik azt a szülők számára, akik aztán otthonuk kényelmében tanulhatnak

a gyerekekkel a letölthető E-bookok, videók, munkafüzetek segítségével.

Amennyiben pedig a pedagógusoknak segítségre van szükségük, a hazai koordinátorok mindben támogatják őket a siker érdekében.

A hazai célkitűzés

A program Magyarországi megvalósítása jó úton halad. A közel 18 éves múlttal rendelkező, elsősorban egészségügyi kommunikációra szakosodott Diamond Agency-t bízták meg azzal, hogy a többi külföldi országhoz hasonlóan hazánkban is életre keltsék a MESE-hősöket. A nyár folyamán eljutott a program táborokba, ahol nagy sikere volt a gyerekek körében; már egy foglalkozás alkalmával megtanulták a segélyhívószámot, és a tünetek felismerésében is előre tudtak lépni. Intézményi szinten szeptembertől veszi kezdetét a program.

Eddig közel 1000 gyermek már biztosan részese lesz a MESE-hősök küldetésnek. A célkitűzés 450-500 résztvevő intézmény, akik a következő tanév során folyamatosan csatlakozhatnak a kampányhoz. Nagyvárosokban és kistelepüléseken egyaránt sok az érdeklődő, így többek között budapesti, debreceni, nyíregyházi, sziget-szentmiklósi, pécsi, salgótarjáni és kismarosi intézmények regisztráltak.

A MESE-hős program eredményei

A felmérések alapján az edukációs kampány eredményesen működik. A résztvevő görög iskolákban végzett vizsgálatok arra az eredményre jutottak, hogy amíg korábban a gyerekeknek csak a 38%-a ismerte a stroke tüneteit, addig a program végén ez a szám 85%-ra nőtt. Ennél is nagyobb sikere volt a 112-es európai segélyhívó szám megismerésének – a kezdeti 40 % helyett a gyerekek szinte 100 %-osan emlékeztek rá, melyik telefonszámot kell hívni vészhelyzet esetén. Ez pedig azt bizonyítja, hogy a MESE-hősök program rendkívüli hatékonyságú lehet, ráadásul, ahogy Gyórfi Pál is elmondta, nemcsak a konkrét ügy a fontos, hanem hogy kialakítsunk a gyermekek lelkében egy olyan szemléletet, ami egész életükben elkíséri őket.

A saját kulturális tőkéinkből építkezünk

Az Így tedd rá! programnak köszönhetően új teret kap kultúra és pedagógia a pedagógusképzésben, a gyakorló pedagógusok életében, a gyermekfoglalkozások területén. A módszertani ötleteket, továbbképzéseket, szakmai cikkeket, játékokat, dalokat, kiadványokat, módszertani eszközöket is magában foglaló programról **Balatoni Kata** néptáncpedagógussal, neveléstudományi kutatóval, programgazdával beszélgettünk.

Szöveg: **Németh Gábor** | Fotó: Engyel Gábor, Papp Kornél

Hogyan jött létre az *Így tedd rá!*, ki a program célközönsége?

Olyan családban nevelkedtem, ahol a népi kultúra a mindennapjaink része volt, viszont később, kezdő pedagógusként rengeteg olyan helyzettel találkoztam, amelyek ambivalens érzéseket keltettek bennem, mert teljesen ellentétben álltak a gyerekkori tapasztalataimmal. Más közegbe, szemléletbe, gyakorlatba csöppentem. A paraszti kultúra átalakult, nagyobb figyelmet kapott, programokként, rendezvényekként került előtérbe, aminek az lett az eredménye, hogy ami korábban az emberek élete volt, a színpadra került. Ezt tapasztaltam én is, ami nekem a gyerekkorom volt, azt egyszer csak viszontláttam a színpadon, élettelenül, mintha csak eljátszanának a magyar kultúrát.

Soha nem volt célom egy program létrehozása, először csak magamnak kezdtem válogatni olyan játékokat, helyzeteket, amelyekben fel tudtam eleveníteni a saját élményeimet, aztán később ez másoknak is érdekessé vált. Egyrészt nagyon érdeklődöm a különböző pedagógiai helyzetek iránt, másrészt az is nagyon izgat, hogy például egy Kárpát-medencei vagy amerikai magyar közösség hogyan működik. Először mindig megfigyeltem a környezetet, majd arra reflektálva igyekeztem segítséget nyújtani. Senkire nem akartam ráerőltetni az elképzeléseimet. Ez a siker titka, hogy nem egy rendszert, egy módszert szeretnék átadni mindenkinek, hanem szituációra szabott működésmódot, hiszen nincs két egyforma csoport, osztály. Mindenki a saját tudásához, helyzetéhez tud rugalmasan igazodni.

Milyen képzéseken vehetnek részt az érdeklődők a program keretében?

A programban négy témakörben található harmincórás akkreditált képzések, illetve egynapos tematikus képzések. Van egy alapképzésünk, amely az alpmódszertant, a szemléletet adja át, a többi pedig erre épül, van köztük például fejlesztőpedagógia, készség- és képességfejlesztés népi játékokkal. Sokan már bölcsődés korban fejlesztik a gyerekeket; arra is reagálunk, hogy egészen kicsi gyerekeket hogyan lehet fejleszteni. Az egynapos képzések valamilyen tájegység-specifikus, témaközpontú programok.

Az *Így tedd rá!* a népi játékokra, a népi hagyományokra alapozott pedagógiai program. Milyen kompetenciák fejleszthetők ezekkel a módszerekkel?

A játék alapvetően a családok életének részeként biztosítja a gyerekeknek a szocializációs folyamatot. Az életkori sajátosságnak megfelelően játszanak csip-csip csókát, majd fogócskát vagy bármilyen típusú játékot, a lényeg, hogy a saját készségeiknek megfelelően nevelődnek, a korosztály

sajátosságának megfelelően fejlesztik őket ezek a játékok. Nagyon jelentős munkát végzett *Kodály Zoltán*, aki azt képviselte, hogy a magyar kultúra legyen az első, amivel a gyerekek megismerkednek. Az ő tanítványa volt *Forrai Katalin*, aki kidolgozott egy szakmódszert pedagógusoknak, ami a kodályi koncepció alapján a zenei készségeket fejleszti, és amihez felhasználta a népi játékokat is. A probléma ott van, hogy évtizedek óta azt gondoljuk, hogy a magyar kultúrát egy az egyben lefedi a zenei készségek fejlesztése, pedig nem így van, mert nem csak énekes játékaink vannak, a magyar kultúrának több ága van. Ráadásul a történeti hagyatékunkhoz tartozik mindennek a direkt stilizálása is, például a műviseletek és műzenék megjelenésével. Magyarországon ma szinte sehohol nem jelenik meg a pedagógusképzésben a gyermektánc. Ha népi játékról beszélünk, a legjobb szándékuk szerint közelítenek a kollégák, de elszolmizálni valamit nem ugyanaz, mint belehelyezkedni és megélni a kultúra mélységeit.

Mire érdemes figyelni, mikor beépül ez a módszer az óvoda- és iskolapedagógiába?

Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy nem a külső jegyek számítanak. A népi játéktevékenység esetében – ugyanúgy, mint bármely másfajta játéknál, például legózáskor – nem azzal foglalkozunk, hogy a gyermek formailag mit csinál, sokkal inkább szeretnénk azt, hogy belehelyezkedjen a játékba, mert tudjuk, hogy ez által fejlődik, és a szabad játékfolyamat hatással van

a gyermek készségeire, képességeire, lelkére. Nagyon fontos ismerni a korosztályi sajátosságokat, hogy össze tudjuk kötni az adott szinten lévő gyerekeket a nekik való játékokkal. Ebben már rengeteget fejlődött a pedagógia, de még egy szemléletváltást kéne hozzá társítani: hogy a magyar kultúrát ne produkcióként, illetve produkciókon keresztül értelmezzük. Ez azért is fontos, mert így tudna hatékonyan működni a készség- és képességfejlesztés, a tudás átadása, másrészt pedig így lehet elültetni a magyar kultúra magvait a gyerekekben.

Hogyan lehet mintaintézménnyé és mintapedagógussá válni, milyen lehetőségekkel, illetve elvárásokkal jár ez a cím?

A mintapedagógusnak mind a négy harmincórás képzést el kell végeznie, ezután nyújthat be pályázatot a cím elnyeréséért. A mintaintézménynek pedig rendelkeznie kell mintapedagógussal, emellett a cím elnyerése az intézményvezető által benyújtott pályázati jelentkezéshez kötött, amelynek tartalmaznia kell egy hároméves munkatervet. Szeretném motiválni a pedagógusokat, az *Így tedd rá!* egy nagyon dinamikus, növekvő, igazi tudásmegosztó közösség. Van például nyári táboraink, van Facebook-oldalunk (<https://www.facebook.com/igyteddra>), lassan ötvenezer követővel. Fontos tehát a közösségi alap, szeretném, hogyha a mintapedagógusok és intézmények meg tudnák mutatni a munkájukon keresztül, hogyan lehet integrálni ezt a szemléletet a különböző ismeretterü-

tekbe, hogyan lehet bevonni például az olvasástanításba, a matematikai készségek elsajátításába. A gyerekek elképesztően élvezik, és mindemellett azt se felejtjük el, hogy a saját kulturális tőkénkől építkezünk.

Hogyan kapcsolódik a Tulipános Program az Így tedd rá! kínálatához, milyen programokkal bővíti a választékot?

Fontos kezdeményezésünk, hogy az óvodák és iskolák kapcsolatot tudjanak tartani a külhoni magyar oktatási intézményekkel, ennek érdekében hoztuk létre a Tulipános Programot. Ennek célja, hogy összekapcsoljuk a pedagógusokat és a gyerekeket is, hogy tudatosuljon bennük, hogy külhoni élnek magyar barátaik, magyar gyerekek, magyar családok. A Tulipános Program lehetővé teszi, hogy nemzeti pedagógiában tudjunk gondolkodni. A program alapja mindenhol ugyanaz, természetesen a helyi adottságoknak, pedagógiai kultúrának megfelelően árnyalva. Mondok egy szélsőséges példát: Kanadában a pedagógusok nem játszhatnak olyan játékokat a gyerekekkel, amelyben testi kontaktus van. Ismerni kell ezeket a sajátosságokat, illetve figyelembe kell venni a gyerekek és a családok nyelvhasználatát, természetesen nem lehet ugyanazt a tartalmat vinni például Floridába, ahol adott esetben kevésbé beszélnek magyarul, és persze más Erdély, más a Vajdaság is. Nyilván ugyanúgy emberek vagyunk, csak ahogy mondtam, más a pedagógiai kultúra, illetve általában a kulturális szokások.

Workshopok, tréningek, előadások is kapcsolódnak a programhoz, többek között az évente megrendezett Pedagógus Expo. Idén milyen érdekességekre számíthatnak a résztvevők a rendezvényen?

A Pedagógus Expo mellett négy éve világszerte megszervezzük a népi játék napját október 9-én, hogy felhívjuk a figyelmet a pedagógiai sokszínűségére. Amellett, hogy tanítok gyerekeket, tanítok a továbbképzési rendszerben és a felsőoktatásban is, rengeteg pedagógus között töltöm a napjaimat, és azt látom, ugyanazok a kérdések és problémák foglalkoztatják a kezdő és gyakorló pedagógusokat, amelyeket én is átéltem. Hasonlóak az érzéseink, a problémáink, és úgy gondoltam, hogy tudok új utat, megközelítést mutatni ezek kapcsán, ezért született meg ez a rendezvény. Ez az út nem más, mint egy olyan pedagógusattitűd, ami a pedagógusszakma szépségére fókuszál, arra az emberi felelősségre, amit társadalmi szinten mi biztosítunk az országunknak. Amit a pedagógusok csinálnak, az szorosan összefügg a saját életükkel is, így ebben szeretném őket megerősíteni és támogatni, és minden előadótól is évről évre ezt kérem. Én is tartok workshopot, előadásokat, rengeteg szakmai tartalom jelenik meg az Expón – mégis átbillenünk: az válik fontossá, hogy összetartó közösségként vagyunk együtt.

Helytörténeti kitekintő

Túllépni az ismeretterjesztés hagyományos sémáin

Az ismeretek befogadásában és a közösségi tudás létrehozásában meghatározó szerepe lehet a helytörténetnek. Ehhez azonban ki, illetve túl kell lépni a helytörténeti kutatás módszertanának megszokott keretein, a középiskolai és egyetemi struktúrák hagyományos fórumain. E szemléletváltás egyik katalizátora a Pécs8 program, amely Pécs vonatkozásában teremt lehetőséget minden korosztály számára a lokális történelem megismerésére és a személyes érintettség felfedezésére. A tudáselsajátítás e közösségi modellje nem pusztán az ismereteket gazdagítja: a kreatív birtokbavétel által a „hely” identitáserősítő tényezővé válik. A Pécs8 programról és a helytörténeti szerepvállalásról **Bánkuti Gábor**, a Pécsi Tudományegyetem Modernkori Történeti Tanszékének egyetemi docense, illetve éveken át a pécsi Szent Mór Iskolaközpont történelemtanára beszélgetett velünk.

Szöveg: Karkó Ádám

Bánkuti Gábor a Made in Pécs díjátadóján
(forrás: madeinpecs.hu)

Bánkuti Gábor történelem iránti vonzódása már az általános iskolában kialakult. Tulajdonképpen szerencsésnek mondhatja magát, hiszen kevesen vannak, akiknek a döntés a jövőbeni foglalkozásukról ennyire magától értetődő módon, már ilyen korán manifesztálódik. 2006-tól 2017-ig középiskolában tanított, 2009-től ezzel párhuzamosan a Pécsi Tudományegyetem oktatója lett; 2020 óta a Történettudományi Intézetben a történelemtanári képzés szakfelelőse.

A helytörténet iránti érdeklődése, ahogy fogalmazott, egy impresszióknak köszönhető. Egyetemista korában Pécs utcáit járva felfedezett az egyetem bejáratánál egy emléktáblát, miszerint az épületet *Zichy Gyula* pécsi püspök építtette magánvagyonából, és 1948-as államosításáig ott működött a pécsi jezsuita Pius Kollégium. Ez – a jezsuiták iskolájának államosítása – lett aztán szakdolgozati témája, és ennek nyomán kezdett el tudatosulni benne a hely történetformáló szerepe.

Ezt követően éveken át nem koncentrált a helytörténetre, mígnem öt évvel ezelőtt felkérést kapott a nyolckötetes Pécs története városmonográfia nyolcadik kötetének szerkesztésére. Ettől kezdve foglalkozik módszeresen is a helytörténettel, helytörténetírással, majd ennek az egyik folyamánya lett a Pécs8 program elindítása is.

Mi a különbség a földrajzilag értelmezett hely és a belakott otthon között? A történész tapasztalata szerint a Nemzeti alaptantervek már régóta hangsúlyozzák a helytörténet és a honismeret jelentőségét, viszont „ez a két terület a történelemtanítás mostohagyereke, miközben óriási lehetőségek vannak benne, hiszen a múlt birtokbavétele és a saját érintettségünk felfedezése a lokális kapcsolatokon keresztül valósulhat meg.” Ha csak arra gondolunk, hogy emlékeink bizonyos helyekhez kötődnek, ezzel már érzékeltetjük is a lokalitás jelentőségét. A „tér”, a „közeg” nem pusztán a mindennapok díszlete, hanem történeteink és kapcsolataink szervezője. Bánkuti Gábor ezért a helytörténet és a lokális történelem megismerését alapvetően fontos és kivételes lehetőségnek tartja a történelmi tudat kialakítása szempontjából is.

Az egyetemi oktató úgy gondolja, a helytörténet közösségi történetként való felfedezése kreatív megközelítést igényel. Erre nincsen sablon – az interakció alakítja a formát –, csupán konkrét példák tárháza, mint a Pécs8 különféle programjai, amelyek azt is lehetővé teszik, hogy azok is bekapcsol-

lódjanak Pécs történetének kutatásába, akiket a tudományos kutatások általában figyelmen kívül hagynak, mint például az iskolások, a helyi alkotócsoportok vagy a civil szervezetek. A programnak köszönhetően így egy hálózat alakult ki, ahol mindenki a saját érdeklődése és tudása mentén tud kapcsolódni az éppen aktuális programtervhez. A programok során az a cél, hogy a jelenlévőket résztvevőkké tegyék, mert csak abban az esetben alakul ki olyan viszony, ami az érintettséget tudatossá teheti. Bánkuti Gábor példaként említette a slam poetry estet, az egynapos filmkészítő workshopot, az iskolai vetélkedőket, és azokat az alkotótáborokat, amelyeket a program keretében valósítottak meg. (Mindezekről részletes beszámolók olvashatók a program honlapján: <https://pecs8.hu/>) Mint elmondta, a program neve a Pécs várostörténeti monográfia nyolcadik, a város történetét 1945 és 1990 között földolgozó kötetére utal, tehát a tervek szerint a program tapasztalatai beépülnek majd Pécs történetének elbeszélésébe is. Reményei szerint a várostörténet így lesz a megszokottnál szélesebb olvasóközönség számára is élvezetes. A program indításakor, 2016-ban, a társkezdeményezővel, *Dévényi Annával* nem is volt más a céljuk, mint kidolgozni egy olyan elbeszélésmodot, amellyel a szűkebb szakmai közegen túli érdeklődőket is elérhetik. Az ötlet előre nem tervezett módon vált közösségteremtő programmá. Amivel azt is elérték – és Bánkuti Gábor személy szerint erre a legbüszkébb –, hogy az egyes fórumokon a polarizált közéletben egymással szóba sem álló szereplők működjenek együtt. Ez pedig szintén a lokális kötődések jelentőségére utal.

Véleménye szerint a program sikerének kulcsa a hálózatos szervezés, az ötletjelleg, a spontaneitás és az interakció. Egy példával élve: „Amikor a pécsi BTK 25. évfordulóját ünnepelte annak, hogy Tanárképző Főiskolából egyetemi kar lett, az egyetem ünnepséget szervezett, ahová meghívtak bennünket is, azzal a céllal, hogy egy »előadással« színesítsük az egyetemi ünnepséget. Ezt a meghívást »bedobtuk« a Pécs8 hálózatába, és pár napon belül – egy hetünk volt a felkészülésre – az egyetemi hallgatókból szervezett *Improvokál Társulat*, a *Halott Pénz* zenekar billentyűse, a pécsi közgyűjtemények, egy slam poetry alkotó, egy filmes és egy színházi szakember – akikkel már korábban is együttműködtünk – összmunkájaként létre is jött egy rendhagyó és nagy sikerű művészeti mősorszám.” A hálózat tehát ilyenformán olajozottan működik. Állandó újratervezés, váratlan interakciók, egymásba kapaszkodó és illeszkedő tervek, a közös alkotás folyamata ez.

A „kreatív a hálózat” egyúttal azt is jelenti, hogy nincs tervezett „menetrend”. Ez egy ideje már komoly dilemmát is okoz: a program olyan szintre jutott, amikor már el kell gondolkodni az intézményesülés lehetőségén. Bánkuti Gábor ódzkodik ettől, bár több megkeresés is éri a Pécs8-at. Ezek egy részét sajnos vissza is kellett utasítani. A Pécs8 kizárólag pályázati támogatásokból működik, ez jelentős adminisztrációs terhet is jelent, és emellett egyre inkább a monográfia megírása a sürgető feladat. Ez újra csak időt és energiát igényel. A program tapasztalatai most már a várostörténet narratívájában érvényesülnek, meghatározva az írások tematikáját és hangnemtét. Bánkuti Gábor bízik benne, hogy a Pécs8 által generált újszerű megközelítéseket a helytörténetírás szakmai közege is pozitívan fogadja majd.

A Pécs8 jövője szempontjából pedig megnyugtató körülmény, hogy Pécssett egyre több az innovatív helytörténeti fókuszú kezdeményezés. Bánkuti Gábor szerint intézményi szinten a legaktívabb a Csorba Győző Megyei Könyvtár Helyismereti Osztálya, a Janus Pannonius Múzeum Várostörténeti Múzeuma és a Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára. Vélük évek óta hatékony az együttműködés. De vannak olyan szereplők is, akik nem kapcsolódnak sem közintézményekhez, sem a közneveléshez – ezek inkább a turisztikai desztináció részei, amelyek nem hagyományos módon szerveznek tematikus városnéző túrákat. Ilyenek például az *Irány Pécs!* élményközpontú, rendkívül előremutató projektjei. „A hálózatos működés szempontjából Pécs igencsak kedvező ökoszisztéma. Ez a közeg pedig előbb-utóbb hatással lesz a köz- és a felsőoktatás intézményi struktúrájára is.”

Kálvária-kápolna (fotó: Kalmár Lajos)

Pécs felülnézetből (fotó: Kalmár Lajos)

Nádor Szálló (fotó: Kalmár Lajos)

Kulturális ajánló

Összeállította: Németh Gábor

► SZÍNHÁZ

Egyasszony

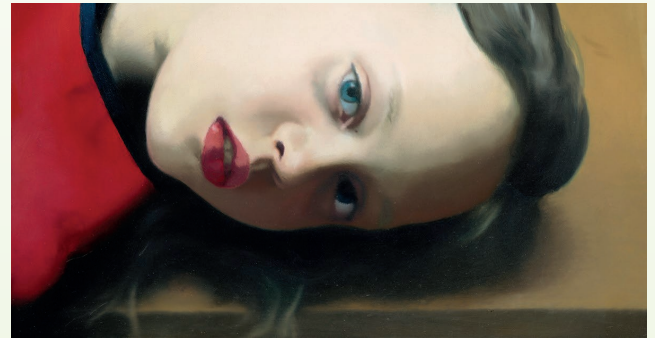
Orlai Produkciós Iroda – Füge Produkció

A darab a nagy sikerű, Péterfy-Novák Éva által írt blogból, majd a nemrég megjelent könyvből jött létre, amelyet *Tasnádi István* alkalmazott színpadra. Az előadást *Paczolay Béla* rendezte.

Péterfy-Novák Éva majd minden orvostól azt a diagnózist kapta, hogy kislánya a születés során vált mentálisan súlyosan sérültté. A kislány hét évvel élte túl a diagnózist, édesanyja pedig harminc évvel a történetek után döntött úgy, hogy blogbejegyzésekben megírja együtt töltött éveiket. A megrázó őszinteségű blogból könyv született, a könyvből pedig színházi előadás. *Mácsai Pál* a könyvről ezt nyilatkozta: „Minden élet impozáns, ha őszintén mesélik el. Ez a könyv hű tükre a valóságnak. Se letenni, se elfelejteni nem lehet.” Az *Egyasszony* igaz történet az élet fájdalmas titkairól, amelyekről nem szokás beszélni. Tragikus és egyben felemelő példázat, melynek különlegessége, hogy bár a rettenetet beszéli el, mégis rendíthetetlen életöröm sugárzik belőle.

További információ és jegyvásárlás:

<https://orlaiprodukcio.hu/plays.php?id=4061>

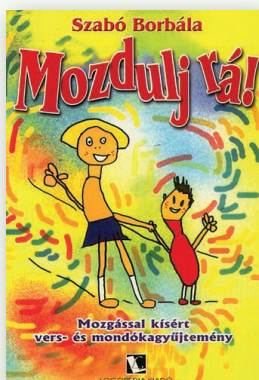

► KIÁLLÍTÁS

Gerhard Richter. Valós látszat

Augusztus 27-től november 14-éig a világhírű kortárs német képzőművész, *Gerhard Richter* műveiből rendez kiállítást a Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria. A *Gerhard Richter. Valós látszat* című tárlat különlegessége, hogy Magyarországon most első ízben látható a német művésznek ilyen nagyszabású, az életmű valamennyi korszakát átfogó kiállítása. A bemutatott közel 80 műalkotás hazai és nemzetközi köz-, illetve magángyűjteményekből érkezik Budapestre. A 80 alkotás között négy nagyobb, többrészes sorozat is látható a kiállításon, így összesen mintegy 200 műtárgy várja a tárlaton a látogatókat. A művek az 1960-as évek ikonikus fotófestményeitől a legismeretesebb kolorisztikus absztrakt műveken át a legfrissebb, a nagy festészeti életmű „utáni” intim ceruzarajzokig terjednek. Különleges hangsúlyt ad a budapesti kiállításnak, hogy a jövőre kilencvenéves Gerhard Richter tavaly bejelentette: „befejezte” festészeti életművét.

További információ és jegyvásárlás: <https://mng.hu/kiallitasok/gerhard-richter-valos-latszat/>

► KÖNYV

Szabó Borbála: Mozdulj rá! – Mozgással kísért vers- és mondókagyűjtemény | Logopédia Kiadó, 2017.

Mozdulj rá! – szólít fel a szerző ezzel a vidám rajzos mondókagyűjteménnyel. Mozdulj, indulj, hogy ügyesedj, hogy jobb legyen a közérzeted, de mozdulj azért is, hogy segíts felnőttként annak, akinek ez a mozgás, az összerendezett, harmonikus mozdulatok sora még nem sajátja. Segítség a mondókák melletti rövid instrukciók alapján abban, hogy minden gyermek szükséglete legyen ez a tevékenység. A nagy tapasztalattal rendelkező gyógypedagógus szerző sokéves gyűjtésből ad egy csokorra valót mindazoknak, akik szívesen tanítgatják egészséges, vagy speciális nevelési igényű gyermekeiket, tanítványaikat.

► RENDEZVÉNY

Budapest Design Hét

2021.10.08-17.

2021-ben 18. alkalommal rendezik meg a Budapest Design Weeket, döntően offline programokkal. Az eseménysorozat fő helyszíne a Sas utcai Société lesz. A Budapest Design Week 2021 középpontjában a világjárvány utáni „szép új világ” áll, melynek kialakításában döntő szerepet kapnak a designerek.

A jelenlegi helyzet kivételes lehetőséget biztosít arra, hogy a jövőt emberközpontúbbá, emberléptékűbbé tegyünk, melyben kiemelkedően fontos szerep jut majd a designereknek. A Budapest Design Week 2021 ezt a je-

lenséget kísérli meg majd körüljárni, kifejezetten pozitív attitűddel, és számos kísérleti, újszerű jelenséget, ötletet, innovációt mutatva fel annak bizonyítására, hogy a design az új társadalom megteremtésében egy hatékony, rugalmas és sokoldalú eszközrendszer lehet. A szervezők és partnereik a 10 nap alatt többek között webináriumokkal, kiállításokkal, workshopokkal, konferenciákkal és a népszerű Nyitott Stúdiók programsorozattal várják az érdeklődőket az online és az offline térben, a nyitóestén pedig kihirdetik a Magyar Formatervezési Díj és a Design Management Díj idei nyerteseit is.

Folyamatosan bővülő programlisták és további részletek a Budapest Design Week hivatalos weboldalán, a www.budapestdesignweek.hu oldalon található.

► FESZTIVÁL

Cinemira Fesztivál

Idén ősszel 4. alkalommal rendezik meg a Cinemira Gyerek- és Ifjúsági Filmfesztivált, amely a 4–12 éves korosztály mellett most először külön célozza a 13 éven felüli kamaszokat is. A világ legkiemelkedőbb, fiatal közönségnek szóló filmjei mellett a fesztiválon nemzetközi sorozatsztárokkal és hazai filmesekkel találkozhat a közönség. Budapestre érkezik a világszerte népszerű SKAM-sorozat sztárja, *Josefine Frida*, és a sorozat alkotója, *Julie Andem!*

A Cinemira az egyetlen, kifejezetten gyerekeknek és kamaszoknak szóló filmfesztivál hazánkban. Ezen a hiánypótló rendezvényen a világ legkiemelkedőbb, fiatal közönségnek szóló filmjeit vetítik. A fesztiválon lehetőség nyílik neves hazai alkotókkal is találkozni: *Herendi Gábor*, *Nagypál Orsi*, *Horvát Lili* és az Oscar-díjas *Deák Kristóf* fognak arról beszélgetni, hogyan lettek filmrendezők. Az animáció iránt érdeklődők a nemzetközi animációs és videójáték-gyártásban élenjáró DigiC Pictures képviselőit ismerhetik meg, továbbá magyar TikTok sztárok avatnak be a jól működő TikTok-videók titkaiba. A filmszínészet felé kacsintgató fiatalok pedig igazi castingon vehetnek részt a fesztivál teljes ideje alatt.

A Cinemira TEEN (október 8–10.) a tinédzsereknek szól a belvárosi Akvárium Klubban, míg a Cinemira KIDS (október 23–24.) a 4–12 éves gyerekeket várja a Millenáris Parkban.

A Cinemira TEEN versenyfilmjei olyan, a kamaszok mindennapjait érintő témákat dolgoznak fel, mint az első csók, a gimnáziumi búcsú a barátoktól, az útkeresés, az anorexia, a videójáték-függőség, vagy épp a szülőktől való függetlenedés kérdése. A versenyprogramban több mint 80 országból több száz, fiataloknak szóló rövid kisjátékfilm és animációs film versenyez a legjobb filmnek járó Arany Mókusz díjért; a Panoráma programban pedig többszörösen díjnyertes, nemzetközi filmek kapnak helyet.

Lajtabánság, száz évvel ezelőtt: állam az államban

Szöveg: **Hengán Kamilla**, egyetemi hallgató

A trianoni békeszerződés értelmében a nyugat-magyarországi Moson, Vas és Sopron megyei területeket 1921. augusztus 29-én kellett volna átadni Ausztriának, azonban *Prónay Pál* vezetésével egy irreguláris különítmény bevonult a térségbe. A felkelők helyi lakosokból, egyetemistákból és volt tisztekből verődtek össze. A *Rongyos Gárdaként* elhíresült csapat kiűzte az osztrákokat a területről, és 1921. október 4-én kikiáltották az önálló Lajtabánságot. Központjának Felsőőrt tették meg, a bán pedig maga Prónay Pál lett.

Az újonnan megalakult bánságnak saját postabélyege is készült, valamint *Lajtabánság* és a *Lajtabánság Hivatalos Lapja* címen sajtóterméke is volt. Ettől függetlenül egy állam sem ismerte el önállóságát, bár a Bethlen-kormány hallgatólagos támogatását élvezte. A kialakult helyzetnek köszönhetően az antanthatalmak belegyeztek a békeszerződés felülvizsgálatba. 1921. október 11–13. között Velencében tartottak tárgyalásokat a nyugat-magyarországi helyzetről. *Bethlen István* magyar miniszterelnök és *Bánffy Miklós* magyar külügyminiszter tárgyalta *Johann Schöber* osztrák külügyminiszterrel. Olasz részről a közvetítő szerepet *Pietro Tomasi Della Toretta* külügyminiszter látta el. Az egyezmény értelmében a magyar fél vállalta, hogy a területről kivonja a felkelő csapatokat, és átadja Ausztriának. Cserébe Sopron és annak környékén lévő nyolc falu (Ágfalva, Balf, Fertőboz, Fertőrákos, Harka, Kópháza, Nagycenk, Sopronbánfalva) népszavazással dönthet arról, hogy a továbbiakban melyik állam alá kíván tartozni.

1921. november 14–16. között megtartották a népszavazást, ahol 15 343 igenlő szavazattal a magyarok kinyilvánították akaratukat, miszerint továbbra is Magyarországhoz akarnak tartozni. A hivatalos határváltozás december 31-től lépett életbe. A történetek után a nemzetgyűlés Sopronnak adományozta a „civitas fidelissima”, vagyis a „leghűségesebb város” címet. Még ebben az évben Prónay Pált nyugdíjazták. Később, a második világháborúban eltűnt.

A trianoni békekötés utáni megmozdulások közül sikeresnek mondható a nyugat-magyarországi felkelés és diplomáciai bravúr, a velencei egyezmény is. Nem szabad elfelejteni, hogy nem csak itt harcoltak a magyarok a függetlenségükért. Számos elcsatolt területen viszont nem tudtak hasonló eredményeket elérni, de ettől még nem engedhetjük meg, hogy ezek a feledés homályába vesszenek. Ezért fontos, hogy amikor Trianonra emlékezünk, ne csak a veszteséget lássuk, hanem az embereket is, az ő kitartásukat és hazaszeretetüket, amin nem változtatott egy külföldiek által meghúzott határvonal.

Lajtabánság bélyege
(közkincs, digitalizálta: Elekes Andor)

Források:

Magyar életrajzi lexikon (szerk.: Kenyeres Ágnes): Prónay Pál
<https://bit.ly/2XIVGwy> (Letöltés: 2021. 07. 28.)

Magyar Katolikus Lexikon:

- Lajtabánság <http://lexikon.katolikus.hu/L/Lajtabánság.html>
- nyugat-magyarországi felkelés <http://lexikon.katolikus.hu/N/nyugat-magyarországi%20fölkelés.html>
- soproni népszavazás <http://lexikon.katolikus.hu/S/soproni%20népszavazás.html>
- velencei egyezmény <http://lexikon.katolikus.hu/V/velencei%20egyezmény.html> (Letöltés: 2021. 07. 28.)

Pritz Pál (2020): 100 év. A trianoni Magyarország képes története, Kossuth Kiadó, Budapest, 85–86.

Iránytű

Összeállította: Karkó Ádám, Németh Gábor

Indul a Felelős Szülők Iskolája Tanár Klub – Pedagógus Power

A 10+1 éves Felelős Szülők Iskolája Tanár Klubot indít Pedagógus Power néven. Az ingyenes program célja a pedagóguspálya elismerése, módszertani innovációk, közösségi programok megvalósítása, melyet a szervezet már évek óta végez, online és offline formában is. A határokon átnyúló lehetőség – a Felelős Szülők Iskolája Tanár Klub – kiemelten foglalkozik az érzelmi edukációval, a tanárok szemléletformálásával, drámapedagógiai, színház- és múzeumpedagógiai események, projektek megismertetésével. A szervezők általános és középiskolai tanárok, fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok, múzeumpedagógusok és leendő pedagógusok, egyetemisták jelentkezését is várják.

További információ és jelentkezés:
<https://bit.ly/2Xu0s0V>

Bővül a pedagógusképzés támogatását célzó ösztöndíjprogram

„Az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) javaslatára az eddigieknél többen részesülhetnek a pedagógus-utánpótlást támogató Klebelsberg Képzési Ösztöndíjban. A Magyar Közlönyben közzétett rendeletmódosítás jelentősen megkönnyíti a programban való részvételt” – jelentette be *Schanda Tamás*. Az ITM miniszterhelyettese hozzátette: a támogatott hallgatóknak akkor sem kell visszafizetniük az ösztöndíjat, ha pályakezdőként egyházi vagy modellváltó egyetemek által fenntartott köznevelési intézményben helyezkednek el. Pályázatot a magyarországi felsőoktatásban, osztatlan tanárképzésben, gyógypedagógia vagy tanító alapképzésben tanuló, magyar anyanyelvű hallgatók nyújthatnak be. Az ösztöndíj összege fejenként és félévente, a tanulmányi átlag függvényében 125–375 ezer forint lehet. A lehetőség vonatkozik minden jelenleg szerződéses hallgatóra és azokra a volt ösztöndíjasokra is, akik 2021. június 1-jét követően szereztek meg oklevelüket. (Magyar Hírlap)

Nekrológ Vilcsek Béla (1956–2021) emlékére

Elhunyt *Vilcsek Béla* főiskolai docens, irodalomtörténész, kritikus, aki mintegy negyed évszázadon keresztül tanított az ELTE Tanárképző Főiskolai, majd Bölcsészettudományi Karán. Oktató-nevelő, valamint szakmai-tudományos munkája elsősorban az irodalomelmélet, a verstan, a XX. század eleje és napjaink irodalmának területéhez kötődik. Közel félszáz szakkönyv, tankönyv, segédlet készítője, mintegy kétszáz irodalmi tanulmány, kritika, cikk szerzője. Nevéhez kötődik a Dinasztia Kiadó *Világjáró* általános iskolai irodalmi tankönyvsorozata, amely jól példázza Vilcsek Béla műalkotást szerető, elemző és értő felkészültségét. Tagja volt a Magyar Írószövetség kritikai szakosztályának és az ELTE BTK Magyar Irodalomtörténeti Intézete Babits Kutatócsoportjának, illetve a Magyar Irodalomtörténeti Társaságnak. Munkássága része – többek között – egy színvonalas, középiskolásoknak ajánlható Radnóti-életrajz, egy tanárjelöltek felkészítését segítő *Verstani szöveggyűjtemény* és a kutatók számára a Babits-drámák sajtó alá rendezése.

A 64 éves korában elhunyt tanárra volt tanítványai közül *Jászberényi Sándor* író így emlékezett: „Sosem tolta magát az előtérbe, mindig a probléma volt a fontos számára. Így lett nagyon sokaknak a legfontosabb tanár. Egy-egy irodalomelmélet-előadása alatt mind irodalomtudósok akartunk lenni, és ha mást nem is, azt elolvastuk, amit említett. Tanárok generációja jött ki a kezei alól, akik pontosan ismerik a verstant. Nagy türelemmel és szeretettel fordult mindenki felé.”

Pályázatok

Összeállította: **Karkó Ádám**

Fotópályázat diákok számára

Fotópályázatot hirdet diákok számára a Kiss Ferenc a Növényi Biodiverzitásért Alapítvány, melynek keretében személyenként legfeljebb 3, növényt ábrázoló saját felvételt várnak. A felvételekhez az alábbi pontokat kérik mellékelni:

- 1) a fotózás ideje (nap, hó, év, óra),
- 2) a felvételt készítő személy neve, életkora (év/osztály) és elérhetősége,
- 3) a lefényképezett növény neve és saját szavakkal megfogalmazva annak leírása, amit tud róla a fényképező személy,
- 4) a felvételt készítő miért kedveli a fotón szereplő növényt.

Beküldési határidő: 2021. október 22.

A pályaműveket elbíráló zsűri tagjai – a kuratórium tagjain kívül – biológusok, fényképészek és iskolai tanárok. Az elbírálásnál a korosztályi sajátosságokat is figyelembe veszik.

További információk: <https://pafi.hu/palyazat/fotopalyazat-diakok-szamara>

Egymásra lépni tilos! pályázati felhívás

Pályázatot hirdet egyéni alkotók és alkotócsoportok számára a Budapest Esély Nonprofit Kft. az *Egymásra lépni tilos!* című antidiszkriminációs kampányának keretében. A kampány célja, hogy hosszú távon felhívja a fővárosi lakosság figyelmét arra, hogy nyitott szemmel járjon, tegyen a diszkrimináció ellen, elsődlegesen azzal, hogy ő maga se diszkriminál senkit. Kiemelt feladatuknak tekintik a hátrányos helyzetű emberek, pl. hajléktalanok, fogyatékossgal élők, cigány származásúak, nők, idősek, bevándorlók stb. – életminőségének javítását.

Beküldési határidő: 2021. október 31.

Pályázók köre: Bárki pályázhat, aki a téma iránt elhivatottságot érez. A 14 év alatti személyek törvényes képviselőjük hozzájárulásával pályázhatnak.

Pályázni bármilyen alkotással lehet, pl.: rajz, fotó, kisfilm, írásmű, plakát grafikai terv, graffititerv stb.

Főként olyan alkotásokat várnak, amelyek felhívják a figyelmet a toleráns magatartás előnyeire. Fontos, hogy a pályázóktól azt várják, hogy bemutassák, Budapest miért egy élhető és toleráns város, vagy mutassák be ennek ellenkezőjét, és hogy min lehetne javítani.

A beérkezett pályaművek közül a zsűri által a legjobbaknak ítélt 3 pályamunka részesül jutalomban.

További információ: http://egymasralepnitilos.hu/alkotoi-palyazat/alkotoi-palyazat_2021._-palyazati_felhivas

Mellékalakok főszerepben – Könyvhódító 2021

A szombathelyi Berzsényi Dániel Könyvtár országos **kreatív írópályázatot** hirdet a **14–25 éves korosztály** számára. A pályázat célja, hogy a pályázó egy megadott könyvlistából kiválasztott mű egy részletét az egyik mellékszereplő szemszögéből alkossa újra.

Beküldési határidő: 2021. november 3.

Az átirat formája lehet naplóbejegyzés (blog), maximum 2–5 oldal, vagy videónapló (vlog), mely 1–5 perc hosszúságú lehet.

A beérkezett pályaműveket szakértők segítségével kategóriánként értékelik (műfaj és a beérkezett pályamunkák mennyiségétől függően életkor alapján). A zsűri elvárása, hogy a már meglévő adaptációhoz és könyvillusztrációhoz képest újat alkosson a szerző.

A zsűri első, második és harmadik helyért járó díjakat, valamint különdíjakat oszt ki.

További információ: <https://www.bdmk.hu/konyvhodito21>

PÁLYÁZAT

A MAGYAR INNOVÁCIÓS SZÖVETSÉG
AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUMMAL,
AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMÁVAL ÉS AZ M5 CSATORNÁVAL
közös a 2021/2022-es tanév időszakára, meghirdetett

31. IFJÚSÁGI TUDOMÁNYOS ÉS INNOVÁCIÓS TEHETSÉGTKUTATÓ VERSENYEN

A KREATÍV TEHETSÉGEKET TÁMOGATÓ KÖZÉPISKOLÁKAT ÉS TANÁROKAT KERESI!

KIK INDULHATNAK?

A 31. Versenyben résztvevő középiskolák, valamint a közreműködő középiskolai tanárok kaphatnak díjat, ill. támogatást.

MIT LEHET NYERNI?

Egy-egy középiskola 800000-1000000 forintot nyerhet a 2021/22-es tanévre.
Egy-egy középiskolai tanár egyszeri, egyösszegű 500-800 ezer forintos díjban részesül.
A díjak átadására 2022. június elején, a 31. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Verseny ünnepélyes eredményhirdetésekor kerül sor.

MILYEN FELTÉTELEKKEL LEHET NYERNI?

A 31. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Versenyre legalább 3 vagy több nevezést beadó középiskola kaphat díjat, amennyiben a beadott nevezések közül legalább kettő a 2. fordulóra jut. Továbbá vállalja, hogy a 2021-2022-es tanévben kreatív műhelyt vagy szakkört vagy klubot működtet műszaki, természettudományi, környezetvédelmi, informatikai, valamint matematikai területen. A műhelymunka során önálló projektet kell a középiskolás fiataloknak megvalósítani.

A középiskolának a Verseny eredményhirdetését megelőzően, legkésőbb 2022. május 10-ig 2-3 oldalas jelentkezést, ill. pályázatot kell beadni. A pályázatban ismertetni kell az iskolában (vagy több iskolával közösen) működtetett természettudományos szakkör, vagy klub bármilyen kreatív munkát segítő tevékenységét és eredményeit.

Díjat az a középiskolai tanár kap, aki a 31. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Versenyre, legalább két projektet felkészít (vagy konzultálja), és valamelyik pályázat díjat vagy kiemelt dicséretet kap (a legjobb 20 közé kerül). Az első, második helyezett pályázatokat konzultáló középiskolai tanárok egy nevezett projekt esetén is kapnak díjat.

MIT ÉRTÉKELNEK?

A pályázatot kiírók, illetve a Verseny bírálóbizottsága a középiskolák esetében a benevezett pályázatok és a továbbjutott pályázatok száma, valamint a szakköri, ill. a műhelymunka minősége alapján dönt.

A középiskolai tanárok esetében a díj feltételeit felülteljesítő tanár előrébb kerül az értékelésben. A döntés ellen fellebbezni nem lehet.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ?

MAGYAR INNOVÁCIÓS SZÖVETSÉG (cím: 1116 Budapest, Fehérvári út 108-112.)
e-mail: innovacio@innovacio.hu | tel.: 06-1-430 3330 | portál: www.innovacio.hu

Fővédnök:

Prof. Dr. Palkovics László
innovációs és technológiai miniszter

Novák Katalin
családokért felelős tárcanélküli miniszter

Védnök:

Dr. Maruzsa Zoltán, köznevelésért felelős államtitkár
Dr. Birkner Zoltán, az NKFIH elnöke

A projekt a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával, az NKFI Alapból valósul meg.

A VERSENY TÁMOGATÓI

Főtámogató:

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával, az NKFI Alap

Kiemelt támogató: Nemzeti Tehetség Program
Magyar Tudományos Akadémia | Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége

Kiemelt szponzor: AUDI HUNGARIA Zrt.

Jelentős támogató: Magyar Suzuki Zrt. | B. Braun Medical Kft.
Tungfram Operations Kft. | Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.
Ericsson Magyarország Kft. | Egis Gyógyszergyár Zrt.
77 Elektronika Műszeripari Kft. | Sanatmetal Kft.
Kárpát-medencei Tehetségkutató Alapítvány

Támogató: Innomed Medical Zrt. | NI a Virtuális Műszerezésért Alapítvány
BHE Bonn Hungary Elektronikai Kft. | Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés

Szakmai-stratégiai partner: Klebelsberg Központ, Startup Campus

Médiatámogatók:

Főtámogató: MS

Támogató: innotéka
Lecsernyő - innováció - szakképzés

 KARC FM 105.9
...ami nyomtatott hang

MÚZEUMOK
ŐSZI FESZTIVÁLJA

MÚZEUMOK ŐSZI FESZTIVÁLJA

szeptember 27.
→ november 11.
2021

Többszólalmú múzeum

Utazó múzeum

Múzeumi őszi búcsúztató

A zene Csárnyán

Tiéd a múzeum!

bringázz velünk!

Sétálj, gyakorolj!

Múzeumi szünetelő

Múzeumi kulisszatitkok

Szakmai programok

TÁMOGATÓ:

SZERVEZŐ:

PARTNEREINK:

